

МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет податкової справи, обліку та аудиту
Кафедра економічної політики, маркетингу та бізнес-аналітики

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА (ДИПЛОМНА) РОБОТА

на тему: "Оцінка конкурентоспроможності України на світовому ринку послуг"

Здобувача вищої освіти магістерського рівня, II курсу, групи МЕМ-23-1
спеціальності 292 "Міжнародні економічні відносини"
освітня програма 29 "Міжнародні відносини"

підпис здобувача
вищої освіти

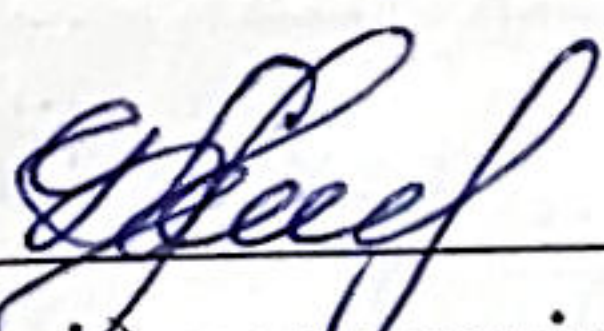
Сверба Анна
Сергіївна

Науковий керівник

підпис керівника

Лазаренко Дмитро
Олександрович
д.е.н. професор

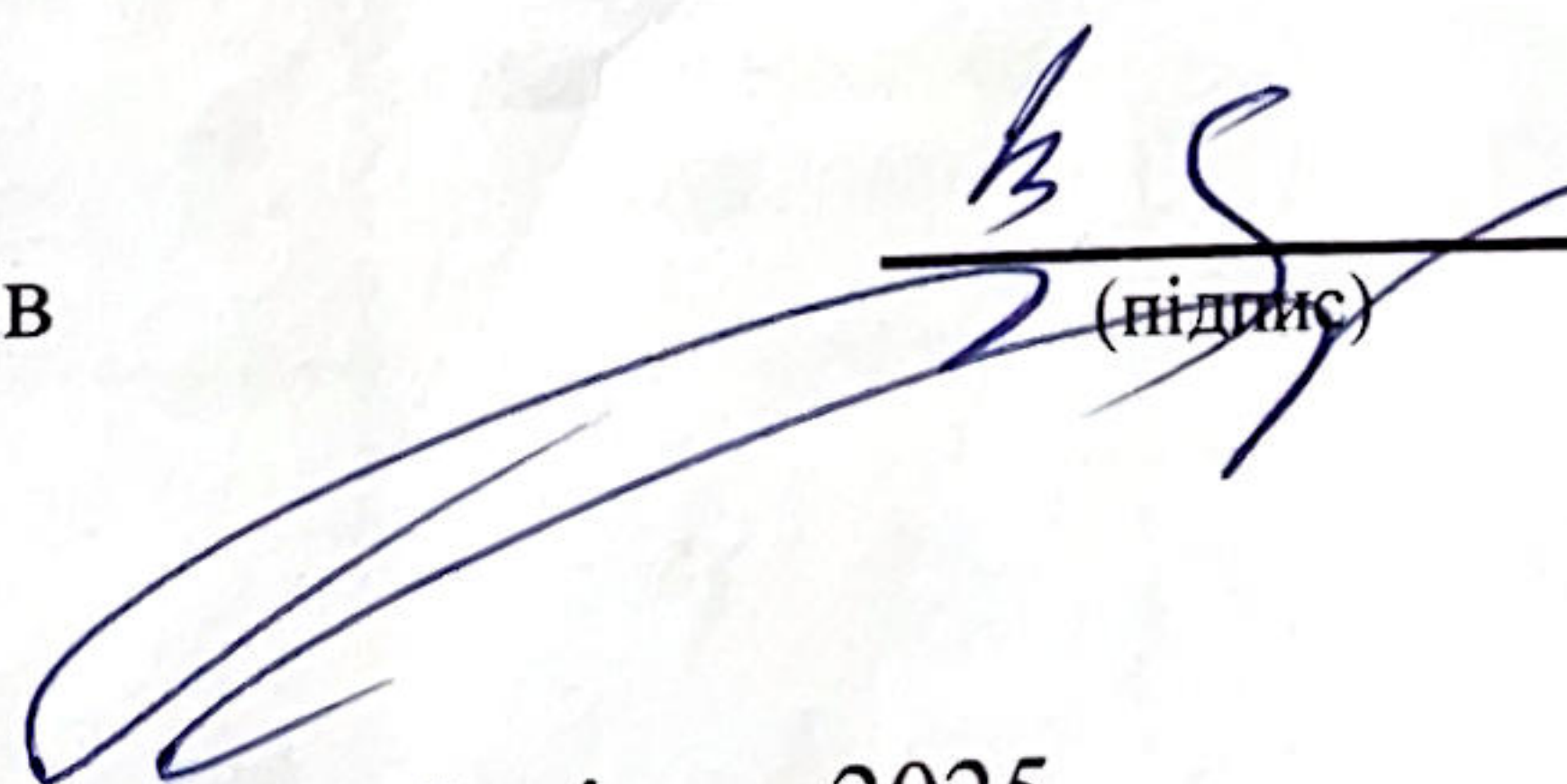
Гарант освітньо-
професійної програми

підпис керівника

Колода Олена
Володимирівна
к.е.н. доцент

Допущено до захисту за рішенням кафедри адміністрування податків,
протокол від «04» 01 2025 № 1

Завідувач кафедри
адміністрування податків

(підпис)

Паянок Тетяна
Миколаївна
К.е.н. доцент

Ірпінь – 2025

Реєстрація No 44 24.01.25. О.Гуц.
(дата) (підпис відповідальної особи)

Результати перевірки до захисту 15.12.24 [підпис]
(до захисту, на доопрацювання) (дата) (підпис)

Результат захисту 70 14.02.2025 [підпис]
(оцінка) (дата) (підпис)

Голова комісії: [підпис] Дергач А.В.
(підпис) (ініціали, прізвище)

Члени комісії:

[підпис] Лазоренко А.В.
(підпис) (ініціали, прізвище)

[підпис] Косенко О.В.
(підпис) (ініціали, прізвище)

[підпис] Величкова В.В.
(підпис) (ініціали, прізвище)

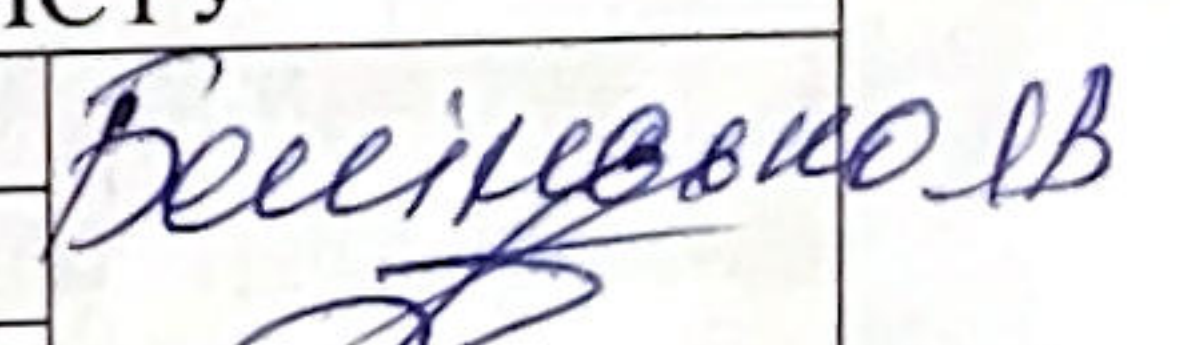
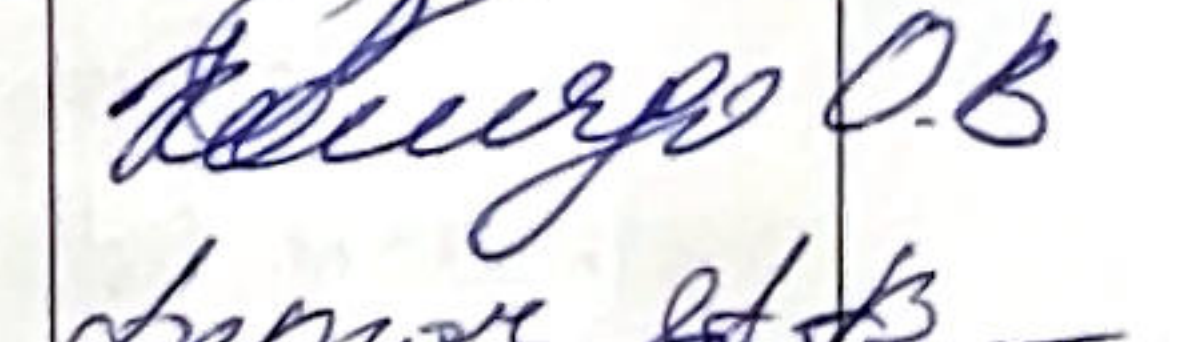
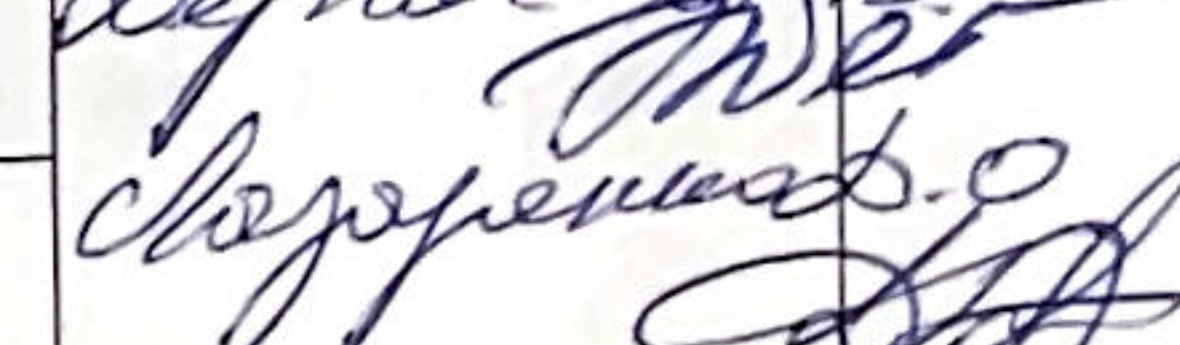
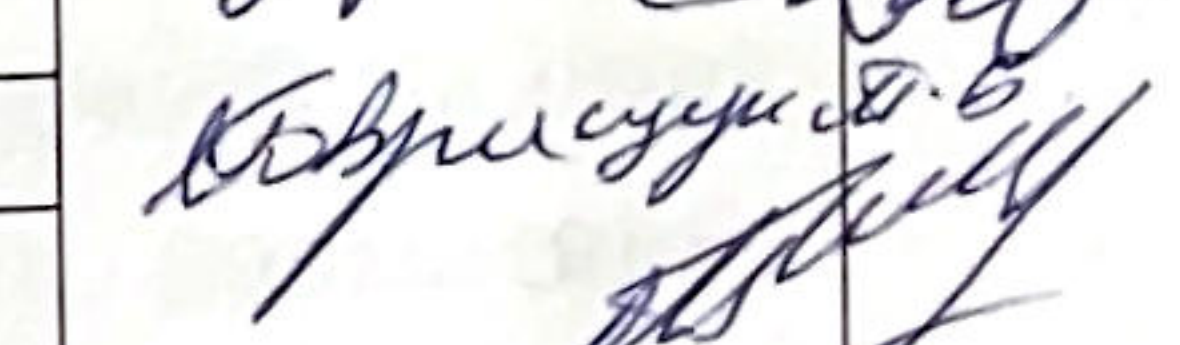
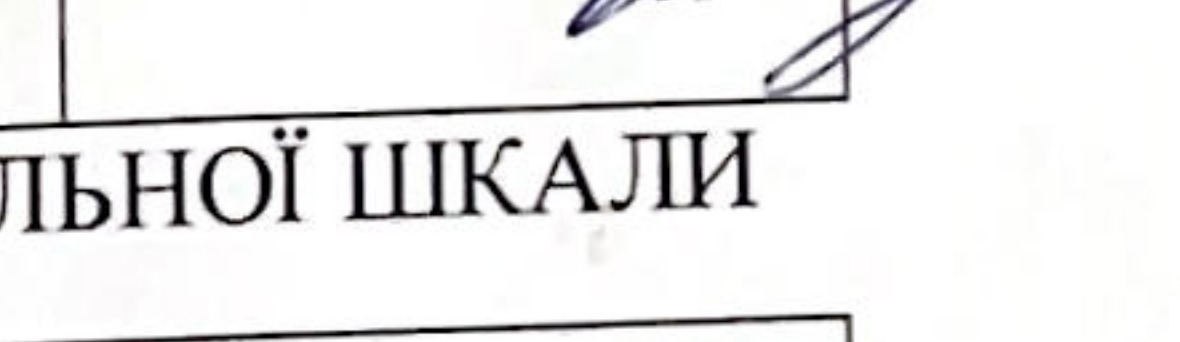
БЛАНК ОЦІНЮВАННЯ ВИПУСКНОЇ РОБОТИ

Об'єкти контролю	Діапазон оцінки в балах	Фактична кількість балів	Примітки	Дата, П.І.П.: керівника, голови комісії, членів комісії, секретаря, (підписи)
------------------	-------------------------	--------------------------	----------	---

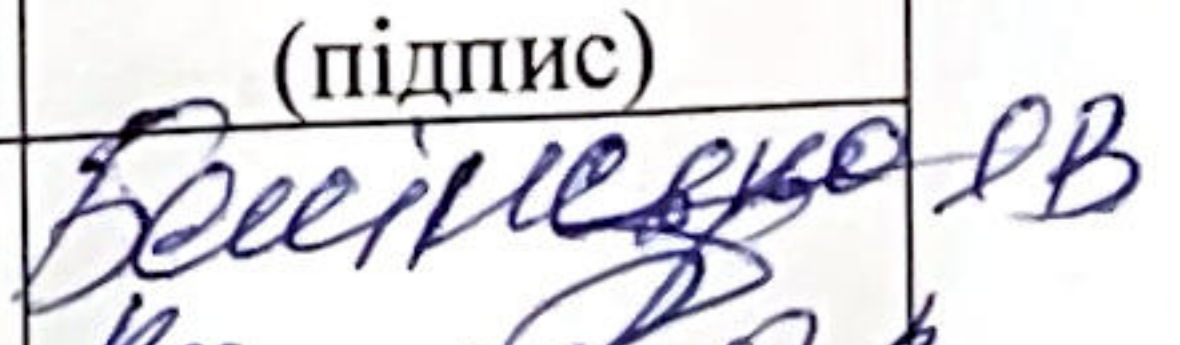
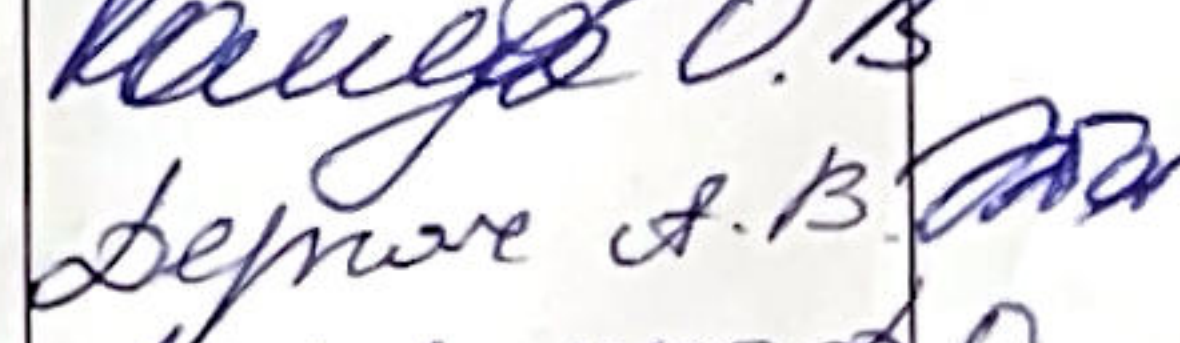
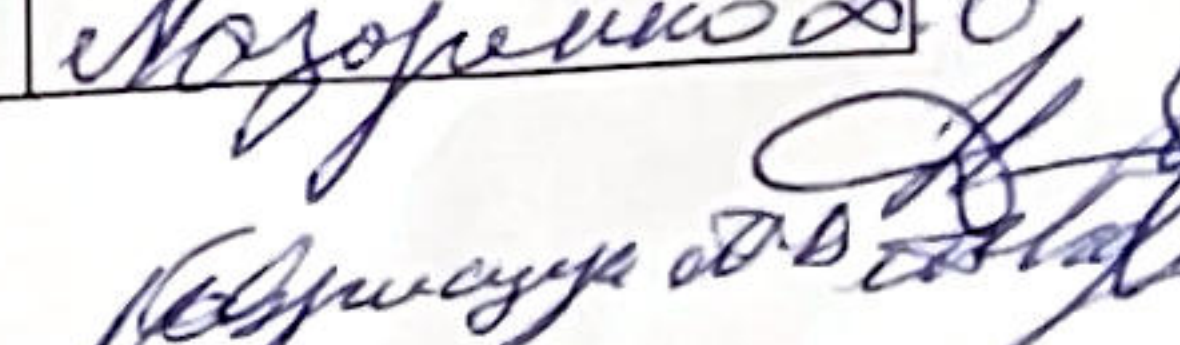
ОЦІНЮВАННЯ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ КЕРІВНИКОМ ТА РЕЦЕНЗЕНТОМ

1. Зміст випускної роботи (якість теоретичного матеріалу, його зв'язок з практичним, вміння представляти матеріал в логічній послідовності, наявність висновків та пропозицій)	від 0 до 30	17		
2. Дотримання вимог щодо оформлення	від 0 до 10	8		
3. Вчасне виконання роботи на всіх етапах у встановлені кафедрою терміни	від 0 до 5	4		
4. Рецензент	від 0 до 5	5		
РАЗОМ БАЛІВ		35		

ОЦІНЮВАННЯ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ КОМІСІЄЮ ПО ЗАХИСТУ

1. Доповідь	від 0 до 10	10		
2. Роздатковий матеріал	від 0 до 5	5		
3. Знання теоретичного та практичного матеріалу, вміння відповідати на запитання	від 0 до 25	20		
4. Апробація (участь у конференціях)	від 0 до 10	0		
РАЗОМ БАЛІВ	від 0 до 50	35		
ЗАГАЛЬНА КІЛЬКІСТЬ БАЛІВ	від 0 до 100	70		

ПЕРЕВЕДЕННЯ ОЦІНКИ ЗА 100-БАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ ДО НАЦІОНАЛЬНОЇ ШКАЛИ

Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ЕКТС	Оцінка за національною Шкалою	Дата	П.І.П.: голови, членів комісії, секретаря, (підпис)
70	C	4	14.02.25	

Факультет податкової справи, обліку та аудиту
 Кафедра економічної політики, маркетингу та бізнес-аналітики спеціальності
 292 "Міжнародні економічні відносини"
 освітня програма 29 "Міжнародні відносини"

Затверджую
 Завідувач кафедри Паянок Тетяна Миколаївна
 «_____» _____ 201__

**Завдання на випускню кваліфікаційну (дипломну) роботу
 здобувачу вищої освіти
 Свєрби Анни Сергіївни**

1. Тема випускної кваліфікаційної (дипломної) роботи: "Оцінка конкурентоспроможності України на світовому ринку послуг"

Затверджена наказом ректора від «08» 01 2019 № 3

2. Строк здачі закінченої роботи

10.12.24

3. Цільова установка

Мета роботи: полягає в дослідженні особливостей участі України в міжнародному ринку послуг, а також в розробці заходів щодо підвищення конкурентоспроможності української сфери послуг на світових ринках.

Предмет дослідження: економічні, організаційні та інституційні механізми забезпечення конкурентоспроможності України в сегменті світового ринку послуг.

База дослідження: виступає світовий ринок послуг та місце України на ринку послуг, включаючи аналітичні дані, статистичні показники та нормативно-правові акти, що регулюють дану сферу.

5. Перелік графічного матеріалу робота містить 9 рисунків та 11 таблиць.

6. Зміст випускної кваліфікаційної (дипломної) роботи (перелік питань за кожним розділом)

Для досягнення мети були поставлені та вирішені наступні завдання:

– Визначення теоретичних основ конкурентоспроможності на світовому ринку послуг;

- Характеристика ключових методів оцінки конкурентоспроможності країн у сфері послуг;
- Оцінка динаміки та структури експорту та імпорту послуг України;
- Визначення позицій України у міжнародних рейтингах конкурентоспроможності у сфері послуг;
- Аналіз факторів, що впливають на конкурентоспроможність послуг України;
- Визначення особливостей національної концепції на ринку послуг..

7. Календарний план виконання кваліфікаційної магістерської роботи

№ п/п	Назва етапів кваліфікаційної магістерської роботи	Строк виконання етапів роботи	
		За планом	Фактично
1	2	3	4
1.	Вибір теми	до 01.11.2024р.	20.09.2024р.
2.	Вивчення літ. джерел та склявання роботи	до 30.01.2024р.	10.11.24
3.	Підготовка 1-3 розділів	12.03.24 - 01.11.2024р.	12.03.24 - 01.11.2024р.
4.	Підготовка вступної та висновків	04.12.2024	04.12.2024
5.	Формулювання висновку роботи	8-10.12.2024р.	8-10.12.2024
6.	Попередній захист	10-15.12.2024р.	10.12.2024р.
7.	Отримання рекомендацій	15-25.01.2025	15.01.2025р.
8.	Захист дипломної роботи	10.14.02.2025	10.02.2025р.

8. Дата видачі завдання «20» 11 2023

9. Керівник кваліфікаційної магістерської роботи

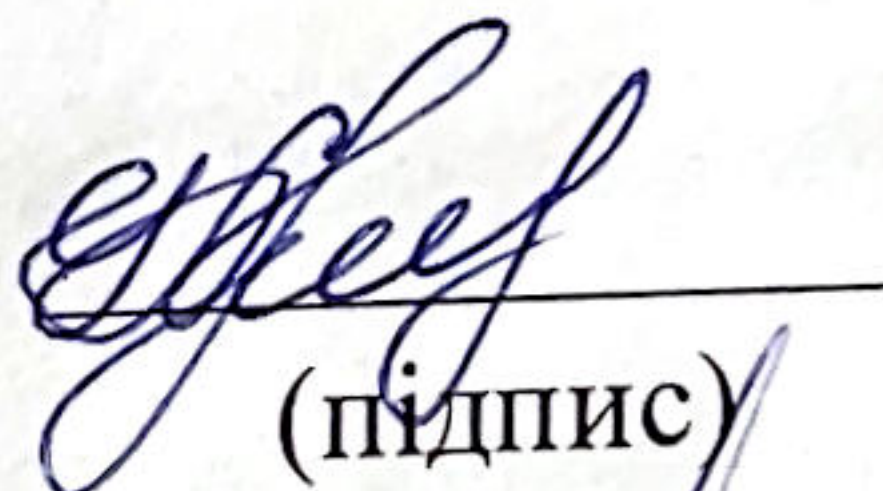

(підпис)

Лазаренко Дмитро Олександрович

(прізвище, ініціали)

10. Керівник освітньо-професійної програми

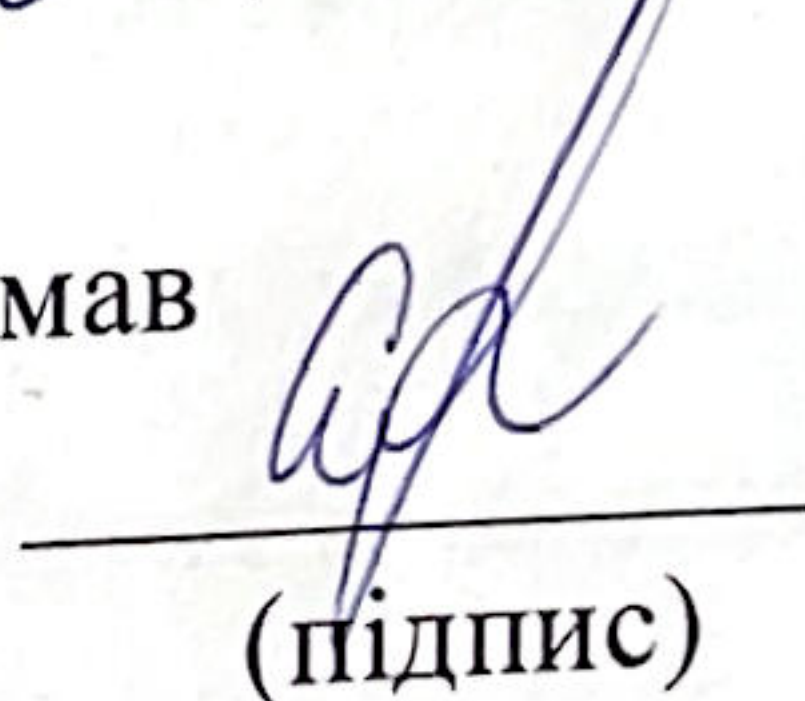

(підпис)

Колесов О.В.

(прізвище, ініціали)

11. Завдання до виконання отримав здобувач вищої освіти

(підпис)

Сверба А.С.

АНОТАЦІЯ

Оцінка конкурентоспроможності України на світовому ринку послуг

Мета роботи полягає в дослідженні особливостей участі України в міжнародному ринку послуг, а також в розробці заходів щодо підвищення конкурентоспроможності української сфери послуг на світових ринках.

Завданнями роботи є:

- Визначення теоретичних основ конкурентоспроможності на світовому ринку послуг;
- Характеристика ключових методів оцінки конкурентоспроможності країн у сфері послуг;
- Оцінка динаміки та структури експорту та імпорту послуг України;
- Визначення позицій України у міжнародних рейтингах конкурентоспроможності у сфері послуг;
- Аналіз факторів, що впливають на конкурентоспроможність послуг України;
- Визначення особливостей національної концепції на ринку послуг.

За результатами дослідження сформульовані висновки .

Базою дослідження виступає світовий ринок послуг та місце України на ринку послуг, включаючи аналітичні дані, статистичні показники та нормативно-правові акти, що регулюють дану сферу.

За результатами дослідження сформульовані ключові висновки щодо сучасного стану торгівлі між Україною та ЄС, основних тенденцій її розвитку, виявлених проблем та запропонованих перспективних напрямків поглиблення економічної співпраці.

Одержані результати можуть бути використані для розробки стратегій розвитку ринку послуг України, а також у наукових дослідженнях і освітньому процесі з економічних дисциплін.

Дипломна робота містить 52 сторінок, 9 рисунків, 11 таблиць, список використаних джерел з 23 найменувань.

Ключові слова: конкурентоспроможність, послуга, ринок послуг, національна концепція ринку послуг, світовий ринок послуг

Рік виконання дипломної роботи 2024

Рік захисту роботи 2024

ABSTRACT

Assessment of Ukraine's competitiveness in the global services market

The purpose of the work is to study the features of Ukraine's participation in the international services market, as well as to develop measures to increase the competitiveness of the Ukrainian service sector in global markets.

The objectives of the work are:

- Determination of the theoretical foundations of competitiveness in the global services market;
- Characteristics of key methods for assessing the competitiveness of countries in the services sector;
- Assessment of the dynamics and structure of exports and imports of services of Ukraine;
- Determination of Ukraine's positions in international competitiveness ratings in the services sector;
- Analysis of factors affecting the competitiveness of Ukrainian services;
- Determination of the features of the national concept in the services market. Based on the results of the study, conclusions were formulated.

The basis of the study is the global services market and Ukraine's place in the services market, including analytical data, statistical indicators and regulatory legal acts regulating this area.

Based on the results of the study, key conclusions were formulated regarding the current state of trade between Ukraine and the EU, the main trends in its development, identified problems and proposed promising directions for deepening economic cooperation.

The results obtained can be used to develop strategies for the development of the services market of Ukraine, as well as in scientific research and the educational process in economic disciplines.

The thesis contains 52 pages, 9 figures, 11 tables, a list of used sources from 23 items.

Keywords: competitiveness, service, service market, national concept of the services market, world services market

Year of completion of the thesis 2024

Year of defense of the thesis 2024

ЗМІСТ

ВСТУП.....	
РОЗДІЛ 1 Теоретичні основи конкурентоспроможності на світовому ринку послуг.....	
1.1. Поняття та сутність конкурентоспроможності в економічній теорії.....	
1.2. Особливості формування конкурентних переваг на ринку послуг.....	
1.3. Ключові методи оцінки конкурентоспроможності країн у сфері послуг.....	
Висновки до розділу 1.....	
Розділ 2. Аналіз конкурентоспроможності України на світовому ринку послуг..	
2.1. Динаміка та структура експорту та імпорту послуг України.....	
2.2. Позиції України у міжнародних рейтингах конкурентоспроможності у сфері послуг.....	
2.3. Аналіз факторів, що впливають на конкурентоспроможність послуг України (економічних, політичних, інфраструктурних).....	
Висновки до розділу 2.....	
РОЗДІЛ 3. Особливості впровадження національної концепції на ринку послуг	
3.1. Особливості національної концепції на ринку послуг	
Висновки до розділу 3.....	
ВИСНОВКИ.....	
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	
ДОДАТКИ.....	

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Активний розвиток сфери послуг є характерною ознакою економіки постіндустріальної епохи. Більше 60% ВВП індустріально розвинених країн виробляється саме в сфері послуг. Враховуючи тенденції до зростання світової торгівлі послугами, здатність вести успішну конкурентну боротьбу на світових ринках послуг перетворюється на фактор забезпечення економічного зростання та конкурентоспроможності національної економіки. В зв'язку з цим особливої актуальності набуває питання забезпечення високого рівня конкурентоспроможності сфери послуг на світових ринках. Актуальним дане питання є і для України, котра перебуває у важких економічних умовах .

Стан і ступінь розробки проблеми в спеціальній літературі. Дослідження особливостей міжнародного ринку послуг та аспектів функціонування окремих секторів сфери послуг знайшли відображення в працях Краснодєд Т. Л., Попової Т. В. [6] (досліджувались особливості та недоліки міжнародної торгівлі послугами України), Мельничук О. [7] (досліджувались особливості участі України на світовому ринку туристичних послуг) тощо.

Мета роботи - дослідження особливостей участі України в міжнародному ринку послуг, а також розробка заходів підвищення конкурентоспроможності української сфери послуг на світових ринках.

Для досягнення цієї мети в процесі дослідження ставилися такі основні завдання:

- Охарактеризувати розвиток ринку послуг;
- Визначити сучасний стан та перспективи розвитку ринку послуг України;
- Описати сучасний стан світового ринку послуг;
- Визначити особливості національної концепції на ринку послуг

Об'єкт дослідження: конкурентоспроможність України на світовому ринку послуг.

Предмет дослідження: економічні, організаційні та інституційні механізми забезпечення конкурентоспроможності України в сегменті світового ринку послуг.

Методи дослідження. монографічний та статистичні методи; графічний та табличний методи рядів динаміки; метод порівняльного аналізу; абстрактнологічний метод; метод моделювання.

Структура дипломної роботи: робота виконана на 52 сторінок, містить вступ, 3 розділи, висновки до розділів, загальні висновки, перелік використаних джерел з 23 найменувань, 11 таблиць, 9 рисунків .

У вступі визначено: актуальність, об'єкт, предмет, мету, завдання, методи аналізу, інформаційну базу та структуру дипломної роботи.

Результати дослідження матимуть практичне значення, зокрема задля:

- 1) надання інформації та рекомендацій щодо розвитку ринку послуг України;
- 2) надання аналітичної підтримки при прийнятті стратегічних рішень щодо експорту та імпорту послуг.

РОЗДІЛ 1. Теоретичні основи конкурентоспроможності на світовому ринку послуг

1.1. Поняття та сутність конкурентоспроможності в економічній теорії

Конкурентоспроможність – це багатогранна економічна категорія, яка визначає здатність суб'єкта господарювання (підприємства, галузі, країни) успішно протистояти конкурентам і досягати поставлених цілей у динамічному ринковому середовищі.

В економічній теорії поняття конкурентоспроможності має багато тлумачень різними вченими.

М. Портер зауважує, що конкурентоспроможність – це властивість товару, послуги, суб'єкта ринкових відносин виступати на ринку нарівні з присутніми там аналогічними товарами, послугами чи конкуруючими суб'єктами ринкових відносин [2].

На сьогоднішній день конкурентоспроможність є істотним фактором, що визначає вектор успішності та стійкість суб'єкта економічної діяльності в умовах кон'юнктури ринку, а також його спроможність вести вигідну виробничу та реалізаційну діяльність [2].

Незважаючи на те, що конкурентоспроможність як наукова категорія досліджувалась в економічній науці протягом кількох десятиліть, науковці підходять з різних боків до трактування даного поняття, використовуючи різні ознаки для визначення її сутності. Тому, на даний момент не сформовано єдиного підходу до інтерпретації цього терміну. Зробивши дослідження наукових праць, ґрунтовно буде систематизувати визначення «конкурентоспроможність», виведеного сучасними вченими економічної науки.

Визначення конкурентоспроможності

Автор	Визначення конкурентоспроможності
О.І.Ступницький[1]	здатність певного об'єкта або суб'єкта перевершити конкурентів у заданих умовах.
М. Портер[2]	Властивість товару, послуги, суб'єкта ринкових відносин виступати на ринку на рівні з аналогічними товарами, послугами або конкуруючими суб'єктами ринкових відносин, що присутні на ринку.
Білорус О., Мацейко Ю. [3]	<i>Конкурентоспроможність</i> — це динамічний процес, де кожний, власне, конкурує з кожним
І.О. Піддубна [4]	Це потенціальна чи реалізована здатність економічного суб'єкта до функціонування у релевантному зовнішньому середовищі, що ґрунтується на конкурентних перевагах і відображає його позицію відносно конкурентів.

Джерело: на основі [2,3,4]

Після проведення структуризації терміну «конкурентоспроможність», можна зробити висновок, що автори мають дотичні погляди на рахунок даного поняття. Загальним для всіх визначень конкурентоспроможності є те, що вона описує здатність економічного суб'єкта до конкурування в умовах ринкового середовища з аналогічними представниками галузі. До того ж, визначення сфокусовані на досягненні відповідної якості товарів та послуг, що продукуються товаровиробниками через ефективне використання їх ресурсів. Також варто зазначити, що розбіжності наведених трактувань відбиваються у двох узагальнених категоріях, через призму яких науковці визначають конкурентоспроможність. Одні трактують дане поняття з боку задоволення потреб споживачів, завдяки певним конкурентним перевагам, в той час як інші акцентують свою увагу на ефективності операційної діяльності підприємства відповідно до змінних умов зовнішнього середовища.

Важливою деталлю є те що, конкурентоспроможність є багаторівневою категорією і вимагає аналізу та визначення факторів, що впливають на кожному

рівні. Це допомагає розуміти сильні та слабкі сторони та розробляти стратегії для покращення конкурентоспроможності на відповідному рівні.

Конкурентоспроможність – це багатогранне поняття, яке можна розглядати на різних рівнях. Кожен рівень має свої специфічні характеристики та фактори, що впливають на нього. Давайте детальніше розглянемо основні рівні конкурентоспроможності.

Таблиця 1.2

Рівні конкурентоспроможності

Рівень	Визначення
Продукту	Сукупність властивостей продукту, що забезпечують задоволення конкретних потреб споживачів краще, ніж аналогічні продукти конкурентів.
Підприємства	Здатність підприємства ефективно використовувати свої ресурси для створення та реалізації продукції або послуг, які задовольняють потреби споживачів і приносять прибуток.
Галузі	Здатність галузі до ефективного виробництва та реалізації продукції, що відповідає вимогам внутрішнього та зовнішнього ринків.
Країни	Здатність країни забезпечувати стійке економічне зростання, високий рівень життя населення та позитивні зовнішньоекономічні показники.

Джерело: на основі [24]

Конкурентоспроможність продукту- це найнижчий, але водночас і найважливіший рівень. Саме від характеристик продукту залежить, чи зможе він завоювати прихильність споживачів і успішно конкурувати з аналогами.

Основні характеристики: якість, ціна, дизайн, функціональність, бренд, упаковка тощо.

Фактори, що впливають: технології виробництва, якість сировини, маркетингова стратегія, рівень сервісу.

Конкурентоспроможність підприємства- це більш широкий рівень, який охоплює всі аспекти діяльності підприємства.

Основні характеристики: ефективність управління, організаційна структура, фінансовий стан, інноваційна активність, кадровий потенціал, репутація.

Фактори, що впливають: стратегічне планування, маркетинг, виробництво, фінанси, управління персоналом.

Конкурентоспроможність галузі- цей рівень характеризує загальний стан галузі в цілому.

Основні характеристики: структура галузі, рівень технологічного розвитку, наявність кваліфікованих кадрів, державна підтримка, рівень конкуренції.

Фактори, що впливають: економічні цикли, зміни споживчих переваг, державна політика, технологічні інновації.

Конкурентоспроможність країни- найвищий рівень, який характеризує економічну силу та потенціал держави.

Основні характеристики: макроекономічні показники, інвестиційний клімат, рівень розвитку інфраструктури, якість людського капіталу, інноваційна система, зовнішньоекономічні відносини.

Фактори, що впливають: політична стабільність, природні ресурси, географічне положення, рівень життя населення.

Всі рівні конкурентоспроможності тісно взаємопов'язані. Так, конкурентоспроможність країни залежить від конкурентоспроможності її

галузей, а конкурентоспроможність галузі – від конкурентоспроможності підприємств, які в ній працюють.

Конкурентоспроможність – це динамічний процес, який залежить від багатьох внутрішніх та зовнішніх факторів. Ці фактори можуть впливати на різні рівні конкурентоспроможності: продукту, підприємства, галузі та країни.

Таблиця 1.3

Фактори що впливають на конкурентоспроможність

Категорія факторів	Фактори
Внутрішні фактори підприємства	Якість менеджменту, ефективність виробництва, інноваційна активність, маркетингова стратегія, фінансовий стан, кадровий потенціал, організаційна структура, корпоративна культура
Зовнішні фактори макросередовища	Економічна ситуація в країні (ВВП, інфляція, безробіття), політична стабільність, законодавство, соціально-культурні фактори, технологічні зміни, екологічні вимоги
Фактори конкурентного середовища	Кількість і сила конкурентів, ринкова частка, диференціація продукту, бар'єри входу на ринок, стратегії конкурентів
Фактори споживачів	Потреби споживачів, вподобання, купівельна спроможність, сегментація ринку

Джерело: на основі [5]

Внутрішні фактори - безпосередньо залежать від діяльності самого підприємства. Наприклад, ефективний менеджмент може оптимізувати виробничі процеси, а інноваційна активність дозволить створювати нові продукти та послуги.

Зовнішні фактори макросередовища - це фактори, на які підприємство безпосередньо вплинути не може, але які можуть суттєво вплинути на його діяльність. Наприклад, економічна криза може призвести до зниження попиту на продукцію.

Фактори конкурентного середовища- характеризують інтенсивність конкуренції на ринку. Наприклад, наявність великої кількості конкурентів змушує підприємство постійно вдосконалюватися.

Фактори споживачів - визначають попит на продукцію або послуги. Зміни в потребах споживачів можуть змусити підприємство змінювати свою стратегію.

Оцінка конкурентоспроможності є важливим інструментом для підприємств та держав, які прагнуть досягти успіху на ринку. Вона дозволяє виявити сильні та слабкі сторони підприємства, визначити конкурентні переваги та розробити ефективні стратегії розвитку.

1.2. Особливості формування конкурентних переваг на ринку послуг

Ринок послуг - сукупність динамічних у часі і локалізованих у просторі соціально-економічних відносин, що формуються і реалізуються в процесі задоволення платоспроможного попиту реальних і потенційних споживачів пропозицією послуг, забезпечують пропорційність їх відтворення[7].

Ринок послуг має ряд характерних особливостей, які відрізняють його від ринку товарів. Розуміння цих особливостей є критично важливим для успішного функціонування бізнесу в сфері послуг.

Таблиця 1.4

Ключові особливості ринку послуг

Особливість	Опис
Нематеріальність	Послуги не мають фізичної форми, їх не можна побачити, помацати чи потримати перед покупкою. Це ускладнює оцінку їх якості та порівняння з аналогічними пропозиціями конкурентів.
Нерозривність виробництва та споживання	Процес надання послуги та її споживання відбувається одночасно. Це вимагає безпосередньої взаємодії між постачальником послуги та клієнтом.
Мінливість	Якість послуги може значно відрізнятися залежно від багатьох факторів, таких як кваліфікація персоналу, час надання послуги, використовуване обладнання та ін.
Неможливість зберігання	Послуги не можна запасти "про запас". Якщо послуга не була надана вчасно, її цінність втрачається.
Важливість людського фактора	Якість послуги в значній мірі залежить від кваліфікації, досвіду та мотивації персоналу, який її надає. Відносини між персоналом та клієнтом мають вирішальне значення для сприйняття якості послуги.

Джерело: на основі [8]

Також можна виокремити ряд додаткових особливостей що характерні для ринку послуг та на які варто звернути увагу:

- гетерогенність (кожна послуга є унікальною і може відрізнятися навіть при наданні одним і тим же постачальником різним клієнтам);

- нестабільність попиту (попит на послуги може сильно коливатися в залежності від різних факторів, таких як сезонність, економічні цикли та інші);

- важливість іміджу компанії (репутація компанії, що надає послуги, має значний вплив на вибір клієнта);

- складність оцінки якості (оцінка якості послуги може бути суб'єктивною і залежати від очікувань клієнта).

Розуміння цих особливостей є ключовим для успішного формування конкурентних переваг на ринку послуг.

Конкурентні переваги – це система, що володіє певними індивідуальними цінностями, що дає підприємству перевагу над конкурентами в економічній, технічній та організаційній сферах діяльності, можливість більш ефективно розпоряджатися наявними ресурсами. Умови ефективного функціонування підприємства в ринковому середовищі одночасно є одним із критеріїв, що дозволяють оцінити його конкурентні переваги і намітити шляхи їх реалізації[6].

Щоб перевага принесла перемогу в боротьбі з конкурентами, вона повинна відповідати таким вимогам:

- забезпечити організації позицію на ринку, яка надовго буде вигідно відрізняти її від конкурентів;

- бути націленими на конкретні вимоги споживачів, що дасть змогу принести користь цільовій групі клієнтів;

- базуватися на конкретних, унікальних здібностях та ресурсах компанії, які конкуренти не можуть запропонувати;

- мати інноваційний характер для визначення напрямів та встановлення пріоритетів заходів щодо управління підприємством [9, с. 16]

Рис. 1.1 Напрями визначення конкурентних переваг

Джерело: на основі [10]

Конкурентні переваги організації – це ті характеристики або властивості, які дають компанії перевагу над конкурентами. Конкурентні переваги компанії за джерелами походження можна згрупувати на внутрішні та зовнішні. Внутрішні – це характеристики внутрішніх аспектів підприємства (рівень витрат, продуктивність праці, організація процесів, система управління тощо), що перевищують подібні характеристики пріоритетних конкурентів[10].

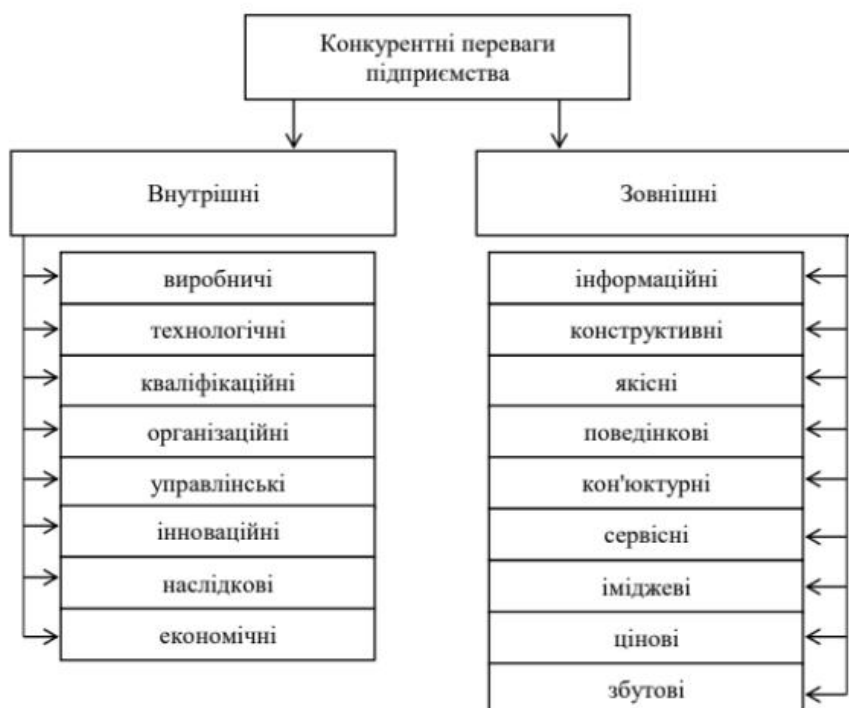

Рис.1.2 Класифікація зовнішніх та внутрішніх конкурентних переваг

Джерело: на основі [10]

Оскільки ринок послуг має свої специфічні особливості, такі як нематеріальність, нерозривність виробництва і споживання, мінливість тощо, формування конкурентних переваг на ньому має свої нюанси.

Таблиця 1.5

Формування конкурентних переваг на ринку послуг

Фактор	Опис	Приклад
Якість обслуговування	Рівень професіоналізму персоналу, швидкість обслуговування, індивідуальний підхід до клієнта.	Дружнє ставлення, швидке вирішення проблем, персоналізовані рекомендації.
Індивідуальний підхід	Створення унікальних пропозицій для кожного клієнта.	Розробка персоналізованих програм лояльності, персоналізовані пропозиції.
Новаторство	Впровадження нових технологій, розробка унікальних послуг.	Онлайн-бронювання, мобільні додатки, інноваційні методи лікування.
Бренд	Репутація компанії, її імідж, асоціації, які викликає бренд.	Сильний бренд, позитивні відгуки клієнтів, відомість на ринку.
Цінова політика	Ціноутворення, яке дозволяє виділитися серед конкурентів (нижчі ціни, преміальна ціна).	Спеціальні пропозиції, знижки, програми лояльності.
Географічне розташування	Зручність розташування, доступність для клієнтів.	Розвинена мережа філій, зручний графік роботи.
Партнерства	Співпраця з іншими компаніями для розширення пропозиції.	Партнерство з готелями, авіакомпаніями, банками.
Персонал	Кваліфікація, досвід, мотивація співробітників.	Регулярне навчання персоналу
Технології	Використання сучасних технологій для автоматизації процесів	Системи CRM, онлайн-сервіси, мобільні додатки.
Соціальна відповідальність	Дотримання етичних норм, турбота про довкілля.	Підтримка соціальних проєктів, використання екологічно чистих матеріалів.

Джерело: на основі [2 5]

Формування конкурентних переваг на ринку послуг – це комплексний процес, який вимагає постійного аналізу ринку, адаптації до змін і фокусування на потребах клієнтів.

Складові переваг залежить від галузі. Так, для високотехнологічних компаній конкурентні переваги будуть пов'язані головним чином з технічними перевагою, товарними і технологічними інноваціями, для підприємств, які

обслуговують масовий попит, - це перш за все впізнаваність торгової марки, низькі витрати, територіальне розташування. Але варто виділити загальні конкурентні переваги, що є актуальними для всіх галузей:

- значущими, тобто помітно виділятися на тлі конкурентів;
- видимими, тобто помітними покупцями;
- значущими для споживача, тобто приносити йому відчутну вигоду;
- стійкими, тобто зберігати свою значущість в умовах змін середовища;
- унікальними, тобто особливими, що не можуть бути отримані у інших виробників;
- прибутковими для підприємства, тобто обсяги виробництва, структура витрат і ринкові ціни на пропонований товар дозволяють успішно працювати в обраній сфері діяльності та отримувати достатній прибуток.

1.3. Ключові методи оцінки конкурентоспроможності країн у сфері послуг

Оцінка конкурентоспроможності країни в сфері послуг – це складний процес, який передбачає аналіз багатьох факторів. Варто розглянути ключові методи оцінки у вигляді таблиці.

Таблиця 1.6

Методи оцінки конкурентоспроможності

Метод оцінки	Опис	Переваги	Недоліки
Індекс глобальної конкурентоспроможності (GCI)	Комплексна оцінка конкурентоспроможності країни на основі широкого спектра факторів (інфраструктура, інновації, ринок праці тощо).	Охоплює широкий спектр факторів, дозволяє порівнювати країни.	Може бути недостатньо деталізованим для оцінки конкретних сегментів ринку послуг.
Індекс легкості ведення бізнесу (Doing Business)	Оцінка регуляторного середовища для ведення бізнесу.	Зосереджується на факторах, які безпосередньо впливають на діяльність підприємств.	Не охоплює всі аспекти конкурентоспроможності.
Секторні дослідження	Дослідження окремих сегментів ринку послуг (туризм, фінанси тощо).	Дозволяють детально оцінити конкурентоспроможність конкретних сегментів.	Вимагають значних ресурсів і часу.
Опитування експертів	Збір думок експертів з різних галузей.	Дозволяє врахувати суб'єктивні фактори.	Результати можуть залежати від вибірки експертів.
Аналіз конкурентоспроможності окремих підприємств	Оцінка конкурентоспроможності окремих компаній.	Дозволяє виявити сильні і слабкі сторони національних компаній.	Не дає повної картини конкурентоспроможності країни.

Джерело: на основі [11]

Індекс глобальної конкурентоспроможності (GCI) – це потужний інструмент, розроблений Всесвітнім економічним форумом, який дозволяє оцінити здатність країни до довгострокового економічного зростання. Він базується на широкому спектрі факторів, що включають інституційне середовище, інфраструктуру, макроекономічну стабільність, здоров'я та освіту, продуктивність ринків, розвиток технологій та інновацій.

Таблиця 1.7

Складові Індексу глобальної конкурентоспроможності

Стовп	Опис	Приклади показників
Інститути	Міцність інституцій, які підтримують довгострокове зростання.	Ефективність державного управління, боротьба з корупцією, захист прав власності, верховенство права.
Інфраструктура	Якість інфраструктури (транспорт, енергетика, телекомунікації).	Якість доріг, портова інфраструктура, доступність електроенергії, розвиток інтернету.
Макроекономічна стабільність	Інфляція, державний борг, бюджетний дефіцит.	Рівень інфляції, співвідношення державного боргу до ВВП, дефіцит поточного рахунку платіжного балансу.
Здоров'я та освіта	Рівень здоров'я населення, якість освіти.	Очікувана тривалість життя, рівень грамотності, кількість лікарів на 1000 осіб, витрати на освіту.
Продуктивність ринків	Ефективність ринків товарів, послуг, праці та фінансів.	Конкуренція на ринку, регуляторне навантаження, ефективність ринку праці, розвиненість фінансового сектору.
Розмір ринку	Розмір внутрішнього ринку та відкритість для міжнародної торгівлі.	Розмір ВВП на душу населення, обсяг експорту та імпорту, кількість міжнародних договорів.
Технологічна готовність	Здатність до інновацій та використання технологій.	Витрати на дослідження і розробки, кількість патентів, доступність технологій.

Джерело: на основі [13]

Індекс глобальної конкурентоспроможності складений зі 113 змінних, які докладно визначають конкурентоспроможність країн світу, що знаходяться на різних рівнях економічного розвитку. Набір змінних, на дві третини складається з результатів всеосяжного опитування керівників компаній (щоб охопити широке коло чинників, котрі впливають на бізнес-клімат в досліджуваних країнах), а на одну третину — із загальнодоступних джерел (статистичні дані і підсумки досліджень, які здійснюються на постійній основі міжнародними організаціями). Всі змінні об'єднано до 12 контрольних показників, що визначають національну конкурентоспроможність[12]:

1. Якість інститутів.
2. Інфраструктура.
3. Макроекономічна стабільність.
4. Здоров'я і початкова освіта.
5. Вища освіта і професійна підготовка.
6. Ефективність на ринку товарів і послуг.
7. Ефективність на ринку праці.
8. Розвиненість фінансового ринку.
9. Рівень технологічного розвитку.
10. Розмір внутрішнього ринку.
11. Конкурентоспроможність компаній.
12. Інноваційний потенціал.

Із загальної кількості базових показників рейтингу GCI третина визначається на основі статистичних даних (зовнішній борг, бюджетний дефіцит, тривалість життя населення тощо) та результатів досліджень, які здійснюють міжнародні організації на регулярній основі, дві третини – це результати спеціальних опитувань понад 14 тисяч лідерів бізнесу зі 137 країн

світу. Експерти виносять оціночні судження щодо базових показників у діапазоні від 1 (найгірше значення) до 7 (найкраще значення).

Кожному субіндексу надаються вагові коефіцієнти відповідно до стадії розвитку національної економіки країн, які беруть участь у рейтингу GCI. Всесвітній економічний форум виділяє три основні стадії розвитку економіки країн: економіка, орієнтована на фактори виробництва; орієнтована на ефективність; орієнтована на інновації. Крім того, виділяють перехідні групи: від першої до другої стадії, від другої до третьої.

Основним критерієм поділу країн за стадіями розвитку економіки є рівень ВВП у розрахунку на одну особу за ринковим валютним курсом . Україна перебуває на переході від першої до другої стадії за величиною душевого ВВП(2194дол.США)[13]

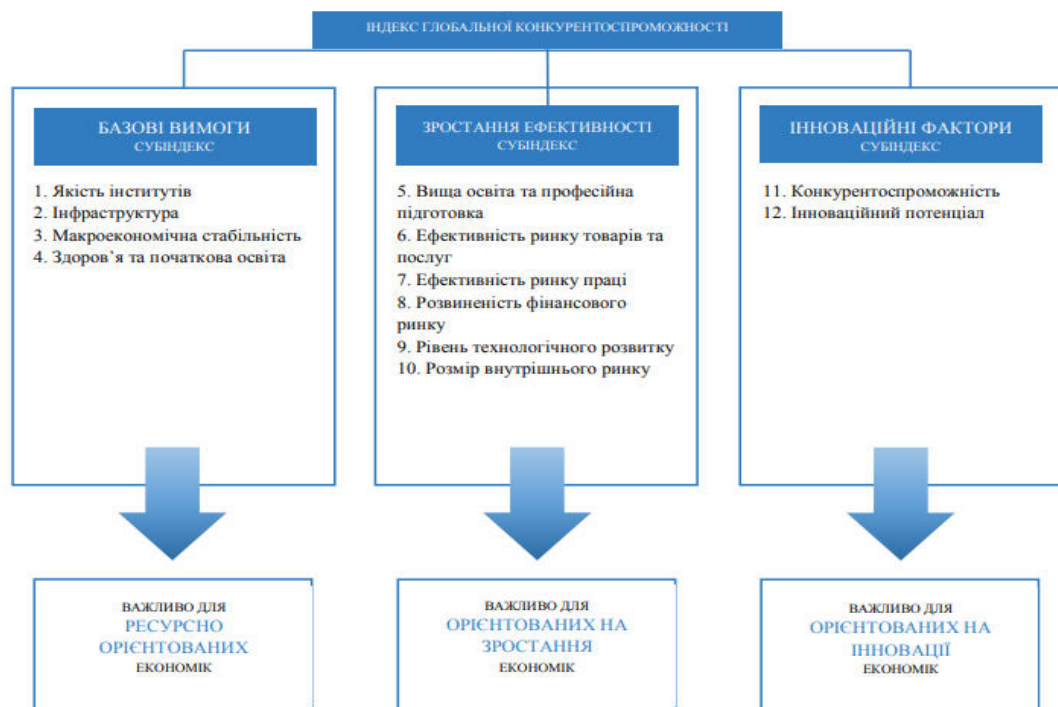

Рис.1.3 Індекс глобальної конкурентоспроможності

Індекс легкості ведення бізнесу (Doing Business) – це щорічний доклад Світового банку, який оцінює регуляторне середовище для ведення бізнесу в різних країнах світу. Він покликаний допомогти країнам покращити свої бізнес-клімат та залучити інвестиції.

Основні складові індексу Doing Business

Складова	Що оцінюється?
Заснування компанії	Процедури та час, необхідні для реєстрації нової компанії.
Отримання дозволів на будівництво	Процедури, час та вартість отримання дозволів на будівництво.
Підключення до електромережі	Процедури, час та вартість підключення до електромережі.
Реєстрація власності	Процедури та час, необхідні для реєстрації нерухомості.
Отримання кредиту	Доступність кредитування для малого та середнього бізнесу.
Захист інвесторів	Рівень захисту прав меншості акціонерів.
Податки	Складність податкової системи та сума податків, які сплачує бізнес.
Міжнародна торгівля	Процедури та витрати на експорт та імпорт.
Виконання контрактів	Ефективність судової системи у вирішенні комерційних спорів.
Закриття підприємства	Процедури та час, необхідні для ліквідації неплатоспроможного підприємства.

Джерело: на основі [13]

Колись популярний індекс Doing Business (остання версія вийшла 2019 року) замінено на Індекс B-Ready (Business-Ready). Його перша експериментальна версія вийшла на початку жовтня 2024 року й охопила лише 50 країн. Наступного року заплановано включити до індексу 100 країн, а 2026 року - 180 країн[15].

Вочевидь, Світовий банк хоче уникнути повторення «долі» індексу Doing Business, який за 17 років став найпопулярнішим економічним індексом у світі, але був «вбитий» через корупцію та недоброчесність окремих чиновників СБ, а також деяких країн, що намагалися домовитися щодо покращення своїх показників. Зараз ми можемо спостерігати відродження славної традиції знову мати своєрідний хіт-парад країн за якістю ділового клімату[15].

Попит на такий інструмент у світі величезний. Ним цікавляться інвестори, які порівнюють різні юрисдикції з погляду інвестиційної привабливості.

Ключові фактори, що впливають на конкурентоспроможність у сфері послуг:

- якість людського капіталу(рівень освіти, навички, мобільність робочої сили);
- інфраструктура (розвиток транспортної, комунікаційної та енергетичної інфраструктури);
- інновації (здатність до розробки та впровадження нових продуктів і послуг);
- регуляторне середовище (ефективність державного регулювання економіки);
- макроекономічна стабільність(інфляція, рівень безробіття, обмінний курс);
- культурні фактори (відкритість до інновацій, готовність до змін).

Оцінка конкурентоспроможності країни в сфері послуг – це комплексний процес, який передбачає використання різних методів і аналіз широкого спектра факторів. Кожен з методів має свої переваги і недоліки, тому для отримання більш точної картини рекомендується використовувати їх у комплексі.

Важливо розуміти, що конкурентоспроможність – це динамічний процес, який постійно змінюється під впливом внутрішніх і зовнішніх факторів.

Висновки до розділу 1

Оцінка конкурентоспроможності є важливим інструментом для підприємств та держав, які прагнуть досягти успіху на ринку. Вона дозволяє виявити сильні та слабкі сторони підприємства, визначити конкурентні переваги та розробити ефективні стратегії розвитку.

Ринок послуг - сукупність динамічних у часі і локалізованих у просторі соціально-економічних відносин, що формуються і реалізуються в процесі задоволення платоспроможного попиту реальних і потенційних споживачів пропозицією послуг, забезпечують пропорційність їх відтворення[7].

Ринок послуг має ряд характерних особливостей, які відрізняють його від ринку товарів. Розуміння цих особливостей є критично важливим для успішного функціонування бізнесу в сфері послуг.

Оцінка конкурентоспроможності країни в сфері послуг – це комплексний процес, який передбачає використання різних методів і аналіз широкого спектра факторів. Кожен з методів має свої переваги і недоліки, тому для отримання більш точної картини рекомендується використовувати їх у комплексі.

Важливо розуміти, що конкурентоспроможність – це динамічний процес, який постійно змінюється під впливом внутрішніх і зовнішніх факторів.

Розділ 2. Аналіз конкурентоспроможності України на світовому ринку послуг

2.1. Динаміка та структура експорту та імпорту послуг України

Експорт та імпорт послуг відіграють важливу роль у сучасній економіці України, впливаючи на її економічне зростання, розвиток різних секторів та інтеграцію в світову економіку. Давайте детально розглянемо динаміку та структуру цих показників, а також фактори, що на них впливають.

Зі сферою послуг у сучасному економічному просторі пов'язані практично всі види діяльності, причому послуги надають не тільки традиційно сервісні, але й промислові підприємства, які здійснюють гарантійне і післягарантійне обслуговування виробленого продукту, транспортні послуги, інформаційну підтримку та ін.

Для України, як і для багатьох країн світу, характерна яскраво виражена тенденція зростання частки сервісного сектора у ВВП (Реальний валовий внутрішній продукт (ВВП) України у третьому кварталі 2024 року зріс на 2,1% порівняно з аналогічним періодом 2023 року). Незважаючи на динамічний розвиток ринку послуг України, можна стверджувати, що послуги, представлені на українському ринку, розвиваються нерівномірно як за видами економічної діяльності, так і за регіонами країни[46].

Українці продовжують відкривати нові бізнеси навіть під час війни. За даними Єдиного державного реєстру (ЄДР), за перші вісім місяців 2024 року було зареєстровано майже 194 тис.

Водночас компанії зберігають позитивні оцінки власного економічного стану й країни загалом у шестимісячній перспективі. Про невизначеність говорять менш як 20% опитаних компаній.

У I кварталі 2024р. індикатор ділової впевненості у сфері послуг знизився порівняно із IV кварталом 2023р. на 1,8 в.п. і становить мінус 7,4%.

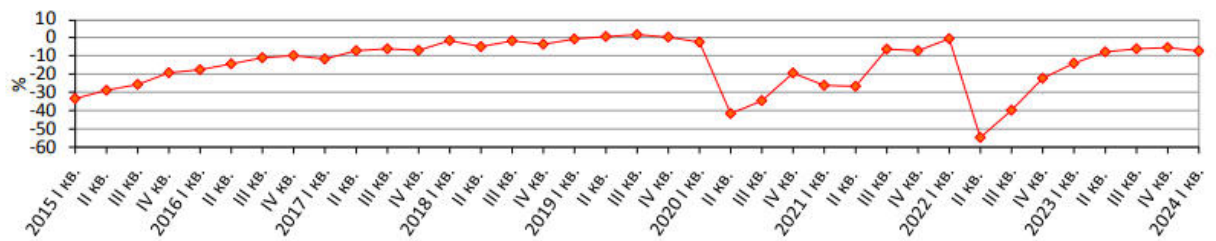

Рис. 2.1 Індикатор ділової впевненості у сфері послуг

Джерело: розроблено на основі [16]

Усі складові для розрахунку цього індикатора мають такі сезонно скориговані значення балансів: π щодо бізнес-ситуації за жовтень-грудень 2023р. – мінус 9%

Ми також можемо спостерігати позитивні оцінки бізнес-діяльності й в опитуванні від НБУ. Індекс очікувань ділової активності у квітні становив 52.3 (у березні — 52.0). Також завдяки налагодженню логістичних ланцюгів, сталому споживчому попиту та уповільненню інфляції підприємства різних сфер зберігають позитивні оцінки своєї діяльності у найближчій перспективі:

- промисловість — індекс 51.7 у квітні (проти 51.0 у березні)
- будівництво — 53.4 (53.5)
- сфера послуг — 53.1 (50.6)

Але через негативний вплив від блокування західного кордону помітно погіршили оцінки підприємств торгівлі — індекс 51.8 проти 55.1 у березні.

У жовтні 2024 року індекс очікувань ділової активності (ІОДА) впритул наблизився до нейтрального рівня і становив 49,4, порівняно з 48,7 у вересні, повідомила пресслужба НБУ. Таким чином, бізнес минулого місяця продовжив пом'якшувати оцінки ділової активності. Для порівняння в жовтні минулого року ІОДА становив 49,6.

Значення індексу коливається від 0 до 100: рівень вище 50,0 свідчить про поліпшення ситуації; нижче 50,0 – погіршення.

Підприємства сфери послуг підвищили, однак залишили найстриманішими оцінки свого поточного розвитку через посилення обстрілів портової інфраструктури, збільшення витрат та дефіцит кваліфікованих кадрів: секторальний індекс становив 47,2 у жовтні (у вересні – 44,6, у жовтні 2023-го – 47,2).

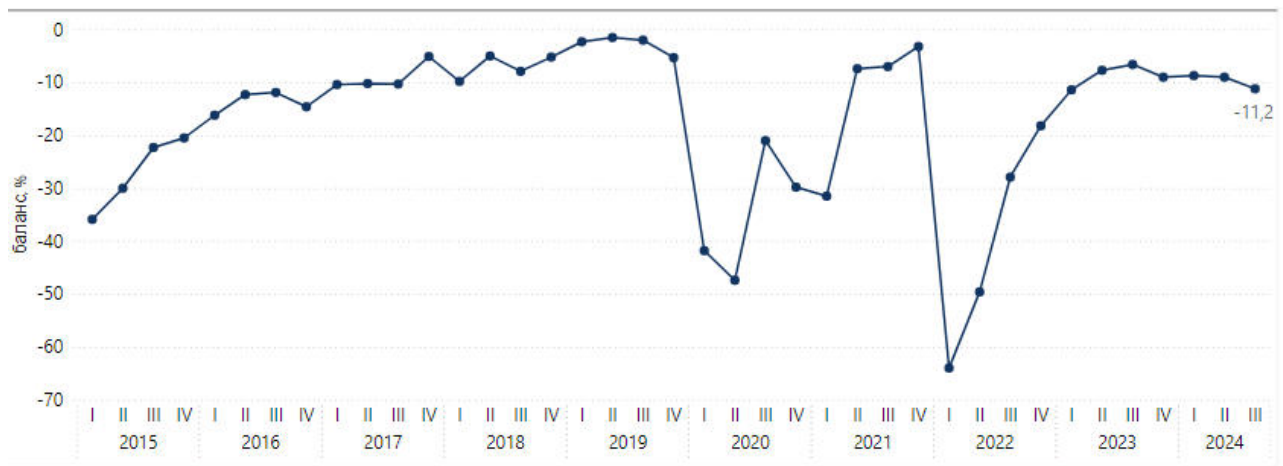

Рис. 2.2 Оцінка змін бізнес-ситуації у сфері послуг[17]

Джерело: розроблено на основі [17]

Щомісячне опитування підприємств проводилося з 3 до 23 жовтня[18]. В опитуванні взяли участь 489 підприємств. Серед опитаних підприємств 44,0% респондентів – компанії промисловості, 27,4% – сфери послуг, 23,1% – торгівлі, 5,5% – будівництва; 30,9% – великі підприємства, 27,8% – середні, 41,3% – малі.

32,3% опитаних підприємств здійснюють експортні та імпорتنі операції, 9,2% – лише експортні операції, 19,4% – лише імпорتنі операції, 39,1% – не здійснюють зовнішньоекономічні операції.

Зовнішня торгівля послугами України є важливим компонентом її економіки, особливо з огляду на розвиток ІТ-сектору та інших сфер.

Серед основних торговельних партнерів України варто виокремити наступні:

- Європейський Союз: Традиційно є найбільшим торговим партнером України, як щодо експорту, так і імпорту послуг. До основних країн-партнерів належать Польща, Німеччина, Чехія та інші;

- США: Важливий ринок для українських ІТ-компаній та інших сфер послуг;

- Країни СНД: Росія, Білорусь, Казахстан та інші країни СНД також є значущими торговими партнерами України, особливо в сфері транспортних та інших послуг;

- Інші країни: Україна активно розвиває торговельні відносини з країнами Азії, Африки та Латинської Америки.

Таблиця 2.1

Річні обсяги зовнішньої торгівлі послугами України з країнами світу (за видами послуг) у 2023 році

Найменування послуги згідно із КЗЕП	Код країни	Експорт (тис. дол. США)	Імпорт(тис. дол. США)	Сальдо
Усього		12785587,5	7976456,3	4809131,2
Польща	616	477583,3	285042,9	192540,4
Північна Македонія	807	5906,8	636,9	5269,9
Португалія	620	7723.6	15237,7	7514.1
Пуерто-Рико	630	31.9		
Іспанія	724	57379,9	39196	18183
Ісландія	352	1404,2	143.7	1260,6

Таблиця створена на основі джерела [19]

Якщо говорити про річні обсяги зовнішньої торгівлі послугами України з країнами світу варто зазначити, що усього країна експортувала на суму

12785587,5 тис. дол. США. , а імпортували на суму 7976456,3 тис. дол. США, сальдо становить 4809131,2.

Серед наведених вище в таблиці 2.1 країн варто вказати найбільший експорт послуг притаманний для Польщі 477583,3 тис. дол. США . за 2023 рік Польща імпортувала на 285042,9 тис. дол. США.

Найменші показники притаманні для Пуерто-Рико , а саме імпорт 31.9 тис. дол. США.

Структура експорту послуг України є динамічною і залежить від багатьох факторів, таких як: глобальні економічні тренди, технологічні інновації, геополітична ситуація та державна політика.

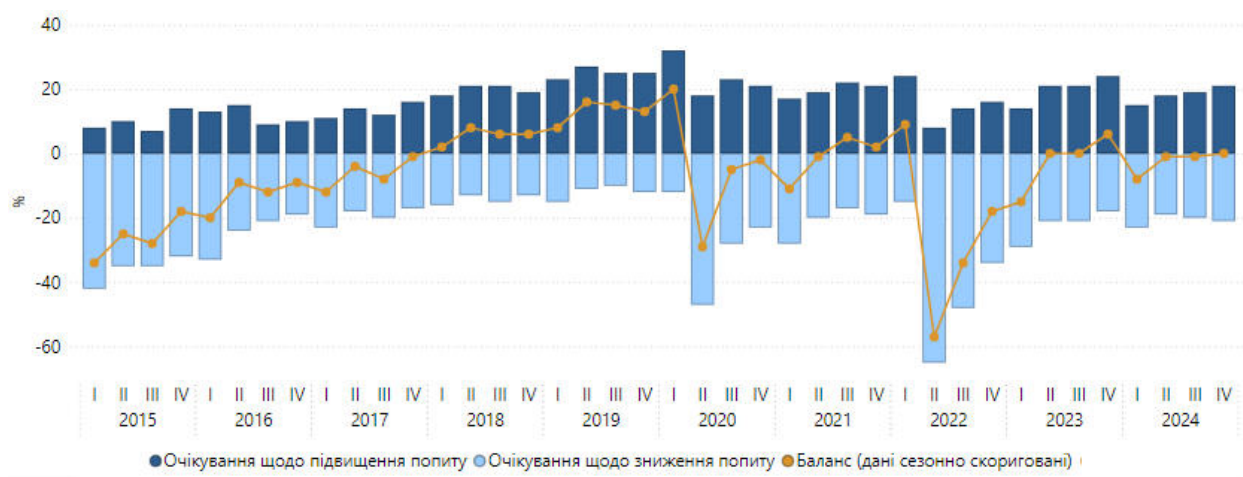

Рис. 2.3 Очікувані зміни попиту на послуги підприємств

Джерело: розроблено на основі [17]

У сфері фінансових послуг у IV кварталі 2024р. порівняно з попереднім кварталом респонденти очікують:

- збільшення кількості працівників на підприємствах сфери фінансових послуг;
- зниження рівня рентабельності підприємств сфери фінансових послуг;

-збільшення капітальних витрат підприємств сфери фінансових послуг.

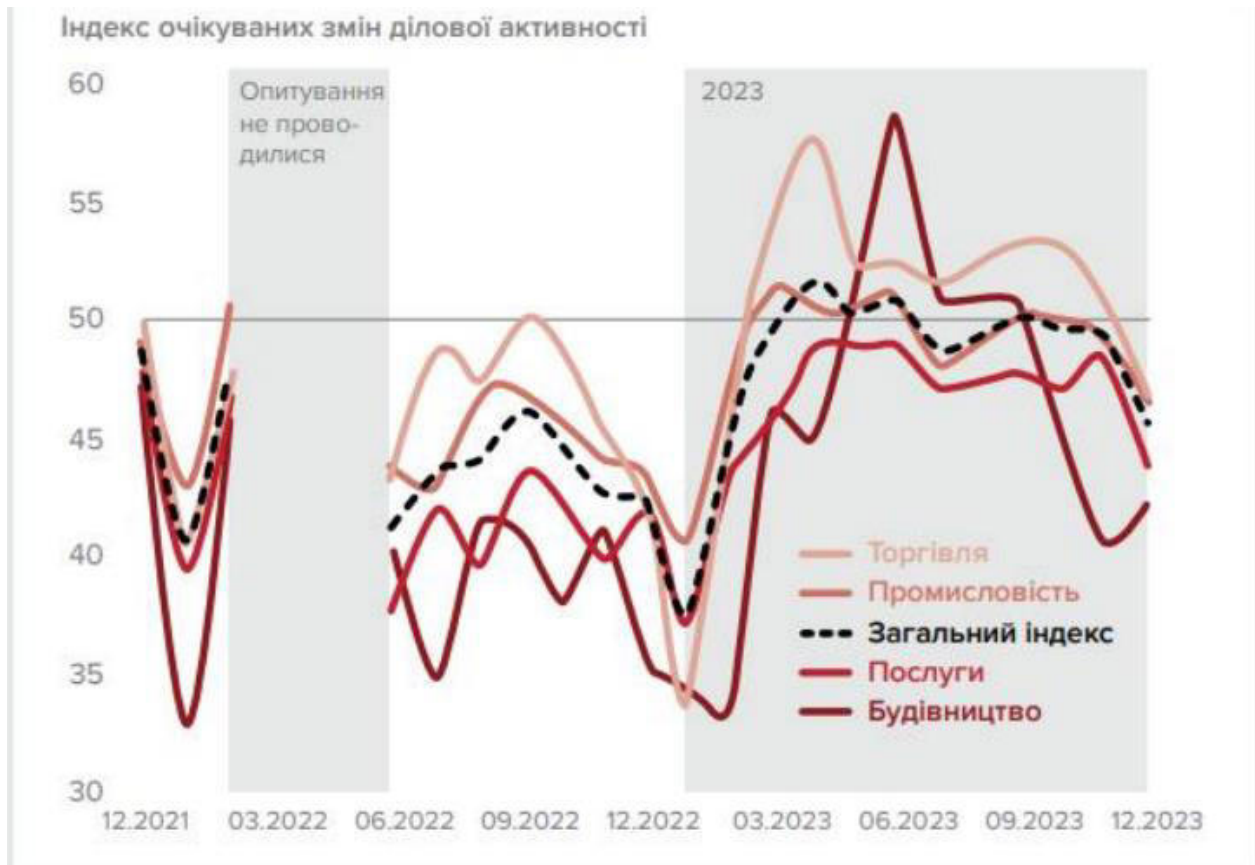

Рис . 2.4 Індекс очікуваних змін ділової активності[17]

Джерело: розроблено на основі [17]

Ділові очікування значно погіршилися в листопаді.

За даними НБУ, у грудні 2023 року бізнес мав дещо нижчі очікування щодо результатів діяльності своїх підприємств. Проте індекс очікувань ділової активності (ІОДА) був на вищому рівні порівняно з груднем 2022 року, сягнувши 45,7 (проти 42,1 у грудні 2022 року та 49,1 у листопаді 2023 року)

- Внутрішня торгівля становить 46,9(42,1 у грудні 2022 року та 50,9 у листопаді 2023 року);

- Промисловість – 46,9 (43,4 і 49,2 відповідно);

- Послуги – 44 (41,8 і 48,4 відповідно).

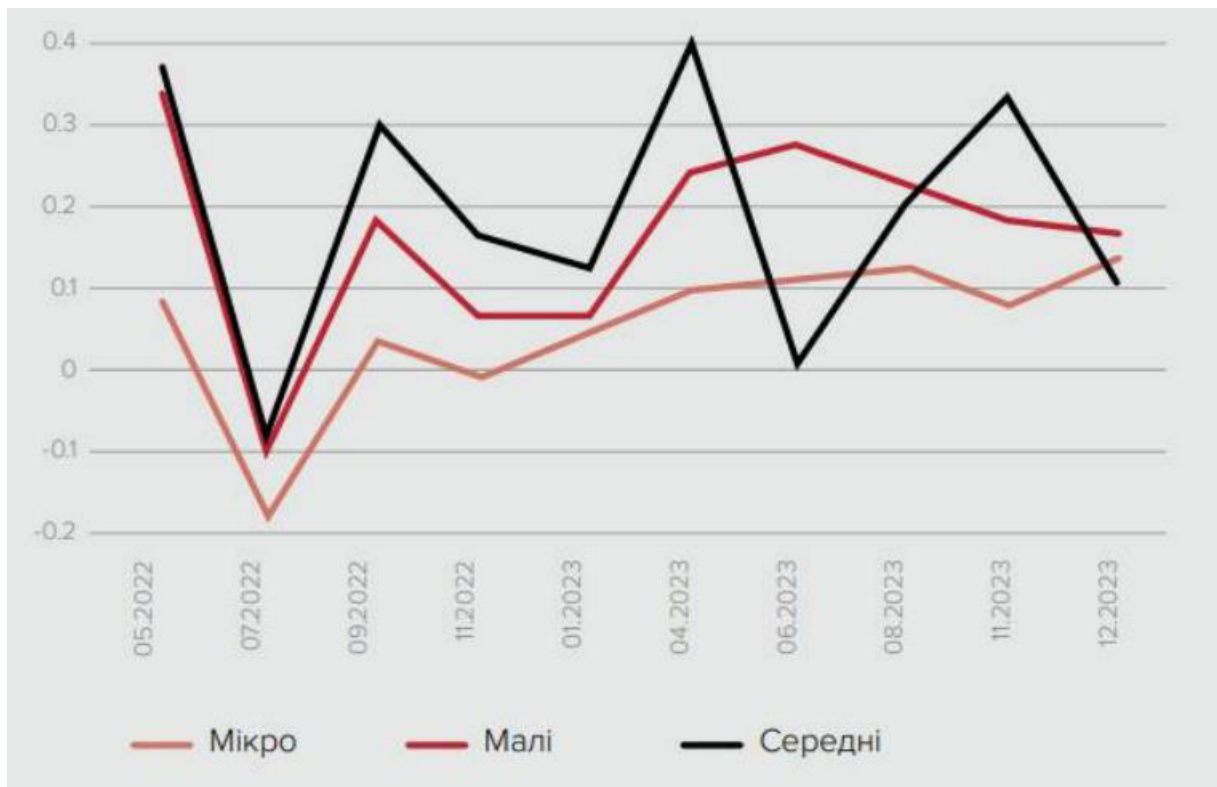

Рис. 2.5 Індекс оптимізації підприємств різного розміру щодо кількості замовлень від клієнтів [17]

Джерело: розроблено на основі [17]

Динаміка експорту та імпорту послуг характеризується низкою нище наведених факторів:

- позитивна тенденція до зростання: за останні роки спостерігається загальна тенденція до зростання як експорту, так і імпорту послуг в Україні. Це свідчить про активізацію економічної діяльності та розширення міжнародних зв'язків;

- вплив світових економічних циклів: динаміка експорту та імпорту послуг тісно пов'язана зі світовими економічними циклами. Під час періодів економічного зростання спостерігається збільшення обсягів торгівлі послугами, а під час криз – їхнє скорочення;

- вплив внутрішніх факторів: Внутрішні фактори, такі як макроекономічна стабільність, інвестиційний клімат, розвиток інфраструктури та рівень

кваліфікації робочої сили, також значно впливають на динаміку експорту та імпорту послуг.

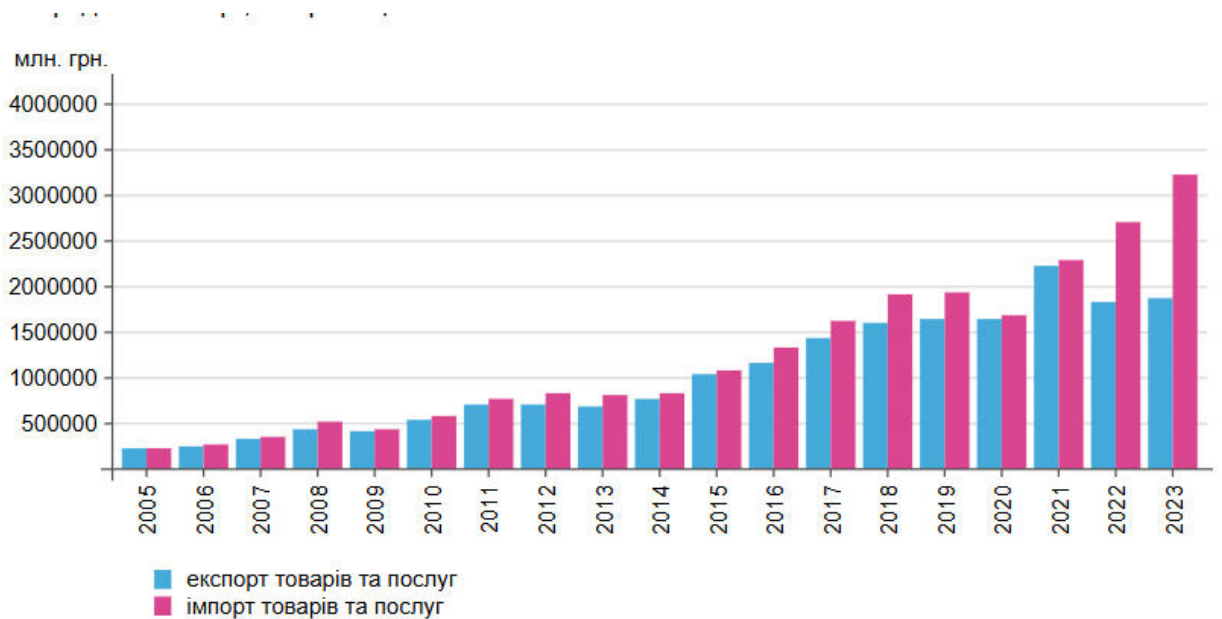

Рис.2.6 Динаміка імпорту та експорту послуг за період з 2005-2023 рр.

Джерело: розроблено на основі [20]

Структура експорту послуг:

- домінування послуг у сфері ІТ: значну частку українського експорту послуг складають послуги у сфері інформаційних технологій. Українські ІТ-компанії користуються високим попитом на світовому ринку завдяки своїм конкурентоспроможним цінам та високій якості послуг;
- розвиток транспортних послуг: транспортні послуги також є важливим компонентом українського експорту. Розвиток інфраструктури та логістичних систем сприяє зростанню обсягів транспортних послуг;
- послуги у сфері туризму: туристичні послуги мають значний потенціал для розвитку. Природні ресурси, культурна спадщина та розвиток туристичної інфраструктури сприяють зростанню експорту туристичних послуг.

Фактори, що впливають на експорт та імпорт послуг: геополітична ситуація (геополітична ситуація в регіоні та світі значно впливає на експорт та імпорт послуг. Політична нестабільність, конфлікти та санкції можуть негативно

вплинути на торговельні відносини), рівень розвитку інфраструктури (розвиток транспортної, енергетичної та комунікаційної інфраструктури є важливим фактором для розвитку експорту та імпорту послуг); рівень кваліфікації робочої сили (високий рівень кваліфікації робочої сили є конкурентною перевагою для українських компаній, що надають послуги), макроекономічна стабільність (макроекономічна стабільність, низький рівень інфляції та стабільний курс національної валюти сприяють розвитку експорту та імпорту послуг).

Експорт та імпорт послуг відіграють важливу роль в економіці України. Для подальшого розвитку цього сектору необхідно вживати заходів щодо підвищення конкурентоспроможності українських послуг на світовому ринку та створення сприятливих умов для ведення бізнесу.

2.2. Позиції України у міжнародних рейтингах конкурентоспроможності у сфері послуг

Україна, з її значним потенціалом у сфері ІТ, аутсорсингу та інших послуг, активно займає своє місце на світовому ринку. Однак, її позиції у міжнародних рейтингах конкурентоспроможності послуг мають як сильні, так і слабкі сторони.

На позиції України у рейтингах впливають різноманітні фактори, серед яких:

- рівень розвитку інфраструктури- якість доріг, енергопостачання, телекомунікацій безпосередньо впливає на ефективність надання послуг;
- кваліфікація персоналу - високий рівень знань і навичок ІТ-спеціалістів є одним з ключових конкурентних переваг України;
- масштаби державної підтримки- державні програми, спрямовані на розвиток ІТ-сектору та інших сфер послуг, сприяють зростанню конкурентоспроможності;
- інвестиційний клімат - сприятливі умови для інвестування залучають іноземний капітал і сприяють модернізації галузі;
- політична стабільність _ стабільна політична ситуація є важливим фактором для залучення інвестицій та довгострокового розвитку бізнесу.

Наша країна традиційно демонструє кращі позиції в рейтингу інноваційних результатів, аніж у рейтингу внеску в інновації. Укладачі Глобального інноваційного індексу порівнюють результати у сфері інновацій з рівнем економічного розвитку країни, вимірюючи останній обсягом ВВП на душу населення. У відповідному рейтингу 2024 року Україна посіла високе 6-е місце.

- Україна належить до економік, інноваційний розвиток яких здійснюється випереджальними щодо економічного розвитку темпами, причому така характеристика стосується тривалого періоду – 2014–2024 років.

- Також Україна змогла дещо стабілізувати негативний стан такого компоненту як складність ринку (85 місце у порівнянні зі 104-м у 2023-му). Схожу тенденцію бачимо і щодо показника складності бізнесу (45-та позиція, тоді як минулоріч була 48-ма).

- Рух вгору критерія онлайн-творчості (39 місце проти 44 минулого року).

- Україна залишається лідером у субіндексі корисних моделей за походженням (1 місце, як і у 2023-му).

- Зайнятість жінок з вищою освітою (2 місце).

- Витрати на програмне забезпечення (4 місце)[14].

ВОІВ оприлюднено *ГЛОБАЛЬНИЙ ІННОВАЦІЙНИЙ ІНДЕКС 2024*, який представляє останні світові інноваційні тенденції та щорічний рейтинг інновацій 133 економік світу.

У 2023 році Україна покращила свій рейтинг та посіла 55 позицію (у 2022 році посідала 57 позицію) в рейтингу Глобального Інноваційного Індексу (із 133 країн), а також посіла 34 місце серед 39 економік Європи.

У 2024 році відбулося погіршення, Україна посіла 60 позицію із 133 країн та 34 позицію серед 39 економік Європи.

Деякі складові рейтингу:

- регуляторне середовище – 106 позиція (– 31 позиція)
- бізнес середовище – 84 позиція (+ 15 позицій)
- людський капітал та дослідження – 54 позиція (– 7 позицій)
- освіта – 43 позиція (– 12 позицій)
- R&D – 69 позиція (– 1 позиція)
- інформаційно-комунікаційні технології – 56 позиція (+ 3 позиції)

● знання та результати наукових досліджень – 34 позиція (+ 11 позицій)[21].

Україна як і усі інші країни має свої сильні та слабкі сторони. Варто, звернути увагу на ці аспекти .

Сильні сторони України:

- розвиток ІТ-сектору (Україна має потужний ІТ-сектор, який постійно розвивається і пропонує конкурентоспроможні послуги на світовому ринку);
- високий рівень кваліфікації персоналу (українські фахівці мають високий рівень знань і навичок, що дозволяє їм успішно конкурувати на міжнародному ринку);
- сприятливе географічне розташування (розташування України на перехресті торгових шляхів є додатковою перевагою для розвитку сфери послуг).

Слабкі сторони:

- недостатній рівень розвитку інфраструктури (застаріла інфраструктура стримує розвиток деяких секторів послуг);
- корупція (високий рівень корупції відлякує інвесторів і створює додаткові бар'єри для бізнесу);
- нестабільна макроекономічна ситуація (часті зміни в економічній політиці ускладнюють довгострокове планування бізнесу).

Динаміка позицій України в міжнародних рейтингах конкурентоспроможності послуг є неоднозначною. З одного боку, країна демонструє значний потенціал і досягає успіхів у деяких сферах. З іншого боку, існують проблеми, які стримують подальший розвиток.

Україна має значний потенціал для розвитку сфери послуг. Однак, для досягнення стійкого зростання необхідно вирішити низку проблем, пов'язаних з інфраструктурою, корупцією та макроекономічною стабільністю.

2.3. Аналіз факторів, що впливають на конкурентоспроможність послуг України (економічних, політичних, інфраструктурних)

Конкурентоспроможність послуг України формується під впливом складного переплетення економічних, політичних та інфраструктурних факторів. Розуміння цих чинників є ключовим для розробки ефективних стратегій розвитку національної економіки.

Таблиця 2.2

Аналіз факторів, що впливають на конкурентоспроможність послуг України

Фактор	Вплив на конкурентоспроможність послуг	Приклади
Економічні фактори		
Рівень розвитку економіки	Стимулює інвестиції, збільшує попит на послуги	Стабільне зростання ВВП, низький рівень інфляції
Валютний курс	Впливає на вартість експорту та імпорту послуг, приваблює для інвесторів	Стабільний курс гривні, девальвація
Податкова система	Стимулює або гальмує підприємницьку активність	Спрощення податкової системи, зниження податкового навантаження
Рівень заробітної плати	Впливає на витрати на виробництво та приваблює для кваліфікованих кадрів	Висока заробітна плата в ІТ-секторі
Розмір внутрішнього ринку	Сприяє масштабуванню бізнесу	Великий внутрішній ринок для внутрішнього туризму
Політичні фактори		
Політична стабільність	Залучає інвестиції, забезпечує передбачуваність бізнес-середовища	Стабільність влади, відсутність революцій
Антикорупційна політика	Підвищує довіру інвесторів, знижує витрати бізнесу	Ефективна робота антикорупційних органів

Регуляторне середовище	Спрощує ведення бізнесу, знижує бюрократичні бар'єри	Спрощення процедур реєстрації підприємств
Торговельна політика	Розширює ринки збуту, стимулює експорт	Укладання угод про вільну торгівлю
Інтеграція в міжнародні організації	Підвищує імідж країни, залучає інвестиції	Членство в ЄС, НАТО
Інфраструктурні фактори		
Розвиток транспортної інфраструктури	Покращує логістику, знижує витрати на доставку	Сучасні дороги, залізниці, порти
Енергетична інфраструктура	Забезпечує стабільне енергопостачання	Розвинена енергетична система
Інформаційно-комунікаційні технології	Сприяє розвитку електронної комерції, дистанційних послуг	Швидкісний інтернет, розвиток хмарних технологій
Соціальна інфраструктура	Підвищує якість життя населення, приваблює кваліфікованих кадрів	Якісна освіта, охорона здоров'я

Джерело: розроблено на основі [25]

Ці фактори взаємопов'язані та впливають один на одного. Наприклад, політична стабільність сприяє залученню інвестицій, що, в свою чергу, стимулює розвиток інфраструктури. Розвиток інфраструктури підвищує конкурентоспроможність економіки, що приваблює нові інвестиції і т.д.

Україна має значний потенціал для розвитку сфери послуг, але для цього необхідно вирішити ряд проблем, таких як:

- Корупція: Боротьба з корупцією є одним з пріоритетних завдань для підвищення інвестиційної привабливості країни.
- Недостатній рівень розвитку інфраструктури: Інвестиції в розвиток інфраструктури є необхідною умовою для підвищення конкурентоспроможності економіки.

- Низький рівень кваліфікації робочої сили: Інвестиції в освіту та підвищення кваліфікації персоналу є ключовим фактором для розвитку високотехнологічних галузей.
- Нестабільна макроекономічна ситуація: Стабілізація макроекономічних показників є важливою умовою для довгострокового розвитку бізнесу.

Конкурентоспроможність послуг України залежить від багатьох факторів, які взаємопов'язані між собою. Для подальшого розвитку сфери послуг необхідно вживати комплексних заходів, спрямованих на поліпшення інвестиційного клімату, розвиток інфраструктури, підвищення кваліфікації персоналу та боротьбу з корупцією.

Висновки до розділу 2

Зі сферою послуг у сучасному економічному просторі пов'язані практично всі види діяльності, причому послуги надають не тільки традиційно сервісні, але й промислові підприємства, які здійснюють гарантійне і післягарантійне обслуговування виробленого продукту, транспортні послуги, інформаційну підтримку та ін.

Експорт та імпорт послуг відіграють важливу роль в економіці України. Для подальшого розвитку цього сектору необхідно вживати заходів щодо підвищення конкурентоспроможності українських послуг на світовому ринку та створення сприятливих умов для ведення бізнесу.

Динаміка позицій України в міжнародних рейтингах конкурентоспроможності послуг є неоднозначною. З одного боку, країна демонструє значний потенціал і досягає успіхів у деяких сферах. З іншого боку, існують проблеми, які стримують подальший розвиток.

Україна має значний потенціал для розвитку сфери послуг. Однак, для досягнення стійкого зростання необхідно вирішити низку проблем, пов'язаних з інфраструктурою, корупцією та макроекономічною стабільністю.

Конкурентоспроможність послуг України залежить від багатьох факторів, які взаємопов'язані між собою. Для подальшого розвитку сфери послуг необхідно вживати комплексних заходів, спрямованих на поліпшення інвестиційного клімату, розвиток інфраструктури, підвищення кваліфікації персоналу та боротьбу з корупцією.

РОЗДІЛ 3. ОСОБЛИВОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ КОНЦЕПЦІЇ НА РИНКУ ПОСЛУГ

Національна концепція на ринку послуг – це стратегічний підхід, який визначає довгострокові цілі розвитку сфери послуг в країні. Вона охоплює широкий спектр питань, від створення сприятливого бізнес-середовища до підвищення якості послуг та їхньої конкурентоспроможності на світовому ринку.

Переваги економічної концепції на ринку послуг :

- Координація зусиль: об'єднує зусилля держави, бізнесу та громадськості для досягнення спільних цілей.
- Спрямування інвестицій: допомагає раціонально розподіляти ресурси та пріоритизувати інвестиційні проекти.
- Підвищення конкурентоспроможності: сприяє розвитку нових видів послуг, підвищенню їхньої якості та експорту.
- Створення робочих місць: стимулює розвиток сфери послуг, що є одним з основних джерел створення робочих місць.
- Збільшення ВВП: сприяє економічному зростанню за рахунок розвитку високопродуктивних сегментів ринку послуг.

Серед ключових елементів національної концепції варто виокремити наступні:

- Аналіз поточного стану: оцінка сильних і слабких сторін сфери послуг, визначення основних проблем та викликів.
- Визначення стратегічних цілей: формулювання довгострокових цілей розвитку сфери послуг - підвищення якості послуг, збільшення експорту, створення нових робочих місць.
- Розробка заходів: створення комплексу заходів, спрямованих на досягнення поставлених цілей.

- Механізми реалізації: визначення інструментів та механізмів для реалізації концепції, включаючи фінансування, регулювання, співпрацю з бізнесом та громадськістю.

- Система моніторингу та оцінки: створення системи для відстеження прогресу у реалізації концепції та оцінки ефективності вжитих заходів.

Під час реалізації національної концепції часто можна зіткнутися з рядом викликів .

Таблиця 3.1

Виклики, які можна зустріти під час реалізації національної концепції

Особливості	Характеристика
Динамічне зовнішнє середовище	Постійна зміна технологій, смаків споживачів та геополітичної ситуації ускладнює довгострокове планування.
Різноманітність секторів послуг	Сфера послуг є дуже різноманітною, що ускладнює розробку універсальних рішень.
Координація між різними рівнями управління	Необхідність узгодження дій на державному, регіональному та місцевому рівнях.
Опір змінам	Частина учасників ринку може чинити опір змінам, що гальмує процес реформ

Таблиця створена на основі джерела [23]

Успішна реалізація національної концепції вимагає активної участі всіх зацікавлених сторін, включаючи державні органи, бізнес, громадські організації та наукові кола.

Впровадження національної концепції на ринку послуг України є надзвичайно актуальним завданням, яке вимагає комплексного підходу та узгоджених дій усіх зацікавлених сторін.

Впровадження національної концепції є дуже важливим аспектом для подальшого розвитку України. Воно сприятиме посиленню конкурентоспроможності. Розвиток сфери послуг є одним із ключових факторів підвищення конкурентоспроможності української економіки на світовому ринку. Національна концепція дозволить створювати нові робочі місця. Сфера послуг є потужним джерелом створення нових робочих місць, особливо для висококваліфікованих фахівців. Розвиток сфери послуг сприяє зростанню валового внутрішнього продукту країни. Стимулює інновації, впровадження нових технологій та підвищення ефективності виробництва. Сприяє поглибленню економічних відносин з іншими країнами.

Впровадження національної концепції на ринку послуг в Україні – це комплексний процес, який вимагає узгоджених дій держави, бізнесу та громадянського суспільства.

Серед ключових напрямків впровадження національної концепції на ринку послуг України можна виокремити низку наступних:

- Створення сприятливого бізнес-клімату. Варто спростити процедуру ведення бізнесу. Необхідно зменшити кількість дозволів та ліцензій, автоматизувати адміністративних процедур та впровадити принцип "єдиного вікна". Слід знизити податкове навантаження, а саме оптимізувати податкову систему, зменшити адміністративний тиск на бізнес.

- Розвиток інновацій. Варто підтримати наукові дослідження, збільшити фінансування наукових проєктів, створити наукові парки та інноваційні кластери. Необхідно сприяти комерціалізації інновацій: покращити захист інтелектуальної власності, створити венчурних фондів, розвивати технологічні стартапи. Цифрова трансформація: Впровадження цифрових технологій у всі сфери економіки, розвиток електронної комерції.

- Просування українських послуг на світових ринках. Участь у міжнародних виставках та форумах. Розширення експорту послуг. Підтримка експортерів, створення бренду "Made in Ukraine". Залучення іноземних інвестицій.

Висновки до розділу 3

Впровадження національної концепції на ринку послуг України є надзвичайно актуальним завданням, яке вимагає комплексного підходу та узгоджених дій усіх зацікавлених сторін.

Впровадження національної концепції є дуже важливим аспектом для подальшого розвитку України. Воно сприятиме посиленню конкурентоспроможності. Розвиток сфери послуг є одним із ключових факторів підвищення конкурентоспроможності української економіки на світовому ринку. Національна концепція дозволить створювати нові робочі місця. Сфера послуг є потужним джерелом створення нових робочих місць, особливо для висококваліфікованих фахівців. Розвиток сфери послуг сприяє зростанню валового внутрішнього продукту країни. Стимулює інновації, впровадження нових технологій та підвищення ефективності виробництва. Сприяє поглибленню економічних відносин з іншими країнами.

Впровадження національної концепції на ринку послуг в Україні – це комплексний процес, який вимагає узгоджених дій держави, бізнесу та громадянського суспільства.

ВИСНОВКИ

На сьогоднішній день конкурентоспроможність є істотним фактором, що визначає вектор успішності та стійкість суб'єкта економічної діяльності в умовах кон'юнктури ринку, а також його спроможність вести вигідну виробничу та реалізаційну діяльність

Конкурентоспроможність – це багатогранна економічна категорія, яка визначає здатність суб'єкта господарювання (підприємства, галузі, країни) успішно протистояти конкурентам і досягати поставлених цілей у динамічному ринковому середовищі.

Оцінка конкурентоспроможності є важливим інструментом для підприємств та держав, які прагнуть досягти успіху на ринку. Вона дозволяє виявити сильні та слабкі сторони підприємства, визначити конкурентні переваги та розробити ефективні стратегії розвитку.

Ринок послуг - сукупність динамічних у часі і локалізованих у просторі соціально-економічних відносин, що формуються і реалізуються в процесі задоволення платоспроможного попиту реальних і потенційних споживачів пропозицією послуг, забезпечують пропорційність їх відтворення.

Формування конкурентних переваг на ринку послуг – це комплексний процес, який вимагає постійного аналізу ринку, адаптації до змін і фокусування на потребах клієнтів.

Складові переваг залежить від галузі. Так, для високотехнологічних компаній конкурентні переваги будуть пов'язані головним чином з технічними перевагою, товарними і технологічними інноваціями, для підприємств, які обслуговують масовий попит, - це перш за все впізнаваність торгової марки, низькі витрати, територіальне розташування.

Оцінка конкурентоспроможності країни в сфері послуг – це комплексний процес, який передбачає використання різних методів і аналіз широкого спектра

факторів. Кожен з методів має свої переваги і недоліки, тому для отримання більш точної картини рекомендується використовувати їх у комплексі.

Експорт та імпорт послуг відіграють важливу роль у сучасній економіці України, впливаючи на її економічне зростання, розвиток різних секторів та інтеграцію в світову економіку. Давайте детально розглянемо динаміку та структуру цих показників, а також фактори, що на них впливають.

Для України, як і для багатьох країн світу, характерна яскраво виражена тенденція зростання частки сервісного сектора у ВВП (Реальний валовий внутрішній продукт (ВВП) України у третьому кварталі 2024 року зріс на 2,1% порівняно з аналогічним періодом 2023 року). Незважаючи на динамічний розвиток ринку послуг України, можна стверджувати, що послуги, представлені на українському ринку, розвиваються нерівномірно як за видами економічної діяльності, так і за регіонами країни.

Динаміка експорту та імпорту послуг характеризується низкою нище наведених факторів:

- позитивна тенденція до зростання: за останні роки спостерігається загальна тенденція до зростання як експорту, так і імпорту послуг в Україні. Це свідчить про активізацію економічної діяльності та розширення міжнародних зв'язків;

- вплив світових економічних циклів: динаміка експорту та імпорту послуг тісно пов'язана зі світовими економічними циклами. Під час періодів економічного зростання спостерігається збільшення обсягів торгівлі послугами, а під час криз – їхнє скорочення;

- вплив внутрішніх факторів: Внутрішні фактори, такі як макроекономічна стабільність, інвестиційний клімат, розвиток інфраструктури та рівень кваліфікації робочої сили, також значно впливають на динаміку експорту та імпорту послуг.

Фактори, що впливають на експорт та імпорт послуг: геополітична ситуація (геополітична ситуація в регіоні та світі значно впливає на експорт та

імпорт послуг. Політична нестабільність, конфлікти та санкції можуть негативно вплинути на торговельні відносини), рівень розвитку інфраструктури (розвиток транспортної, енергетичної та комунікаційної інфраструктури є важливим фактором для розвитку експорту та імпорту послуг); рівень кваліфікації робочої сили (високий рівень кваліфікації робочої сили є конкурентною перевагою для українських компаній, що надають послуги), макроекономічна стабільність (макроекономічна стабільність, низький рівень інфляції та стабільний курс національної валюти сприяють розвитку експорту та імпорту послуг).

Експорт та імпорт послуг відіграють важливу роль в економіці України. Для подальшого розвитку цього сектору необхідно вживати заходів щодо підвищення конкурентоспроможності українських послуг на світовому ринку та створення сприятливих умов для ведення бізнесу.

Конкурентоспроможність послуг України формується під впливом складного переплетення економічних, політичних та інфраструктурних факторів. Розуміння цих чинників є ключовим для розробки ефективних стратегій розвитку національної економіки.

Ці фактори взаємопов'язані та впливають один на одного. Наприклад, політична стабільність сприяє залученню інвестицій, що, в свою чергу, стимулює розвиток інфраструктури. Розвиток інфраструктури підвищує конкурентоспроможність економіки, що приваблює нові інвестиції і т.д.

Україна має значний потенціал для розвитку сфери послуг, але для цього необхідно вирішити ряд проблем, таких як:

- Корупція: Боротьба з корупцією є одним з пріоритетних завдань для підвищення інвестиційної привабливості країни.
- Недостатній рівень розвитку інфраструктури: Інвестиції в розвиток інфраструктури є необхідною умовою для підвищення конкурентоспроможності економіки.

- Низький рівень кваліфікації робочої сили: Інвестиції в освіту та підвищення кваліфікації персоналу є ключовим фактором для розвитку високотехнологічних галузей.
- Нестабільна макроекономічна ситуація: Стабілізація макроекономічних показників є важливою умовою для довгострокового розвитку бізнесу.

Конкуренентоспроможність послуг України залежить від багатьох факторів, які взаємопов'язані між собою. Для подальшого розвитку сфери послуг необхідно вживати комплексних заходів, спрямованих на поліпшення інвестиційного клімату, розвиток інфраструктури, підвищення кваліфікації персоналу та боротьбу з корупцією.

Впровадження національної концепції на ринку послуг України є надзвичайно актуальним завданням, яке вимагає комплексного підходу та узгоджених дій усіх зацікавлених сторін.

Впровадження національної концепції є дуже важливим аспектом для подальшого розвитку України. Воно сприятиме посиленню конкурентоспроможності. Розвиток сфери послуг є одним із ключових факторів підвищення конкурентоспроможності української економіки на світовому ринку. Національна концепція дозволить створювати нові робочі місця. Сфера послуг є потужним джерелом створення нових робочих місць, особливо для висококваліфікованих фахівців. Розвиток сфери послуг сприяє зростанню валового внутрішнього продукту країни. Стимулює інновації, впровадження нових технологій та підвищення ефективності виробництва. Сприяє поглибленню економічних відносин з іншими країнами.

Впровадження національної концепції на ринку послуг в Україні – це комплексний процес, який вимагає узгоджених дій держави, бізнесу та громадянського суспільства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. О. І. Ступницький. Конкурентоспроможність // Українська дипломатична енциклопедія: У 2-х т. /Редкол.:Л. В. Губерський (голова) та ін. — К: Знання України, 2004 — Т.1 — 760с. ISBN 966-316-039-X
2. Портер М.Е. (1998). Конкурентна перевага: створення та підтримка підвищеної продуктивності.— Нью-Йорк: Фрі Прес.
3. Білорус О., Мацейко Ю. Конкурентоспроможність у сучасному глобальному світі // Економічний часопис ХХІ. — 2002. — № 9. — с. 12
4. Піддубний І.О. Управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємства: навчальний посібник / І.О. Піддубний, А.І. Піддубна. Х.: ВД «ІНЖЕК», 2004. 264 с.
5. Конкурентоспроможність підприємства: оцінка рівня та напрями підвищення: [монографія / за заг. ред.. О.Г. Янкового]. – Одеса: Атлант, 2013. – 470 с.
6. Краснодєд Т. Л., Попова Т. В. Місце України на світовому ринку послуг. Електронний науково-практичний журнал «Східна Європа: економіка, бізнес та управління». 2019. № 4 (21). С. 30–36.
7. Мельничук О. Міжнародна торгівля послугами. Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право. Сер. Економічні науки. 2020. № 4. С. 115–128.
8. Моргулець О. Б. Менеджмент у сфері послуг. Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури,. 2012. – 384 с.
9. Балабанова Л.В., Холод В.В. Стратегічне маркетингове управління конкурентоспроможністю підприємств : навчальний посібник. Київ : Професіонал, 2009. 448 с
10. Власенко В., Порфіренко В., Гребельник М. Суть та види конкурентних переваг підприємства. Економіка та управління підприємствами. 2020. № 49. С. 95–103.

11. Войнова Є. Шляхи підвищення конкурентоспроможності України на світовому ринку фінансових послуг. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. 2022. С. 10–15.

12. Wayback Machine. URL: <https://web.archive.org/web/20090326205427/http://www.weforum.org/en/initiatives/gcp/FAQs/index.htm> (дата звернення: 01.01.2025).

13. Бормотова м. УКРАЇНА В РЕЙТИНГУ ГЛОБАЛЬНОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ. інфраструктура ринку. 2018. № 24. С. 3–8.

14. Глобальний інноваційний індекс 2024: на якому місці Україна. ІР офіс (УКРНОІБІ) - IP Office (UANIPO). URL: <https://nipo.gov.ua/hlobalnyj-innovatsijnyj-indeks-24/> (дата звернення: 01.01.2025).

15. Світовий банк презентував новий індекс B-Ready 2024 замість Doing Business - ILI. International Liberty Institute. URL: <https://www.ilibertyinstitute.org/articles/b-ready-2024-zamist-doing-business> (дата звернення: 01.01.2025).

16. Індикатор ділової впевненості. Головна – Рейтинг. Бізнес в офіційних цифрах. URL: https://rating.zone/wp-content/uploads/2020/02/ochikuvannia_.pdf (дата звернення: 09.12.2024).

17. Очікування підприємств сфери послуг у II кварталі 2024 року щодо перспектив розвитку їх ділової активності. URL: https://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2024/fin/rp/posl/posl_Ikv_2024_u.pdf (дата звернення: 09.12.2024).

18. Getting Credit Methodology. Doing Business. 2017. URL: <http://www.doingbusiness.org/Methodology/Getting-Credit>

19. Державна служба статистики. Державна служба статистики України. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 01.12.2024).

20. Експорт та імпорт України (2005-2023). Ставки, індекси, тарифи. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/gdp/eximp/> (дата звернення: 02.01.2025).
21. Global Innovation Index 2024. Global Innovation Index 2024. URL: <https://www.wipo.int/web-publications/global-innovation-index-2024/en/> (date of access: 03.01.2025).
22. The Ukraine Conflict and Other Factors Contributing to High Commodity Prices and Food Insecurity. USDA Foreign Agricultural Service. URL: <https://fas.usda.gov/data/ukraine-conflict-and-other-factors-contributing-high-commodity-prices-and-food-insecurity> (date of access: 03.01.2025).
23. . United States (USA) Exports, Imports, and Trade Partners | The Observatory of Economic Complexity. The Observatory of Economic Complexity. URL: <https://oec.world/en/profile/country/usa#yearly-trade> (date of access: 01.12.2024).
24. Салоїд С., Аріков В. Конкурентоспроможність підприємства: сутність і підходи до оцінки. Сучасні підходи до управління підприємством. 2019.
25. Кононенко Г. особливості формування конкурентних переваг на ринках різних типів. Економіка і суспільство. 2017. № 8. С. 264–270.

ННІ економічної безпеки та митної справи

Кафедра економіки та економічної безпеки

ДОВІДКА

про перевірку курсової/випускної кваліфікаційної (дипломної) роботи на академічний плагіат

П. І. Б. автора роботи

Сверба Анна Сергіївна

Курс/група _____ МЕМ-23-1 _____

Тема курсової/випускної кваліфікаційної (дипломної) роботи

«Оцінка конкурентоспроможності України на світовому ринку порслуг »

П. І. Б. наукового керівник

д.е.н., професор Лазаренко Д.О.

Дата захисту

За результатом перевірки оригінальний текст у роботі становить 79,92%
Відсоток схожості (складається з правомірних запозичень (посилання, цитування) і неправомірних запозичень (пояснення щодо відсотку тексту, який не є оригінальним (н/д, стаття або інші роботи автора, які є у базі, але вони не зазначені в літературних джерелах) 20,08% цитат 0,12%, вилучень %.

Провідний фахівець відділу
внутрішнього забезпечення

якості освіти

Олена СПАСІЧЕНКО

Відгук керівника випускної роботи

Сверби Анни Сергіївни

на тему: «Оцінка конкурентоспроможності України на світовому ринку послуг»

Випускна робота є ґрунтовним науковим дослідженням, присвяченим оцінці конкурентоспроможності України на світовому ринку послуг. Тема дослідження є актуальною, особливо в контексті глобальних економічних викликів та інтеграції України у світову економічну систему.

Робота Сверби Анни Сергіївни відповідає встановленим вимогам щодо глибини розкриття теми та логічної послідовності викладу матеріалу. Авторка продемонструвала високий рівень аналітичних навичок, застосовуючи широкий спектр наукових, законодавчих і практичних джерел. На особливу увагу заслуговує її здатність до системного аналізу, узагальнення інформації та формування висновків, що мають практичну значущість.

У роботі чітко сформульовано мету, завдання, об'єкт і предмет дослідження. Висвітлено теоретичні та практичні аспекти теми, зокрема: аналіз конкурентоспроможності на ринку послуг, огляд чинного законодавства та міжнародного досвіду, визначення проблемних аспектів та перспектив розвитку даного сектору.

Структура роботи є логічною, узгодженою з дослідницькими завданнями та дозволяє всебічно розкрити тему.

Разом із тим, робота має деякі недоліки. У ній недостатньо чітко окреслено взаємозв'язок світового ринку послуг та місця України в ньому, зокрема бракує глибшого аналізу аналітичних даних, статистичних показників та нормативно-правових актів, що регулюють дану сферу. Крім того, результати аналізу факторів, що впливають на конкурентоспроможність послуг України, подано в загальному вигляді, що не дозволяє повною мірою оцінити їхній вплив на конкретні сегменти ринку. В окремих розділах спостерігається неузгодженість термінології, що може ускладнити сприйняття матеріалу. У деяких випадках не дотримано єдиного стилю цитування, що може викликати труднощі у перевірці джерел. Потрібне уточнення формулювань висновків, щоб вони більш чітко відповідали поставленим завданням.

В цілому, випускна робота відповідає вимогам, що висуваються до наукових досліджень такого рівня, може бути допущена до захисту, а її авторка заслуговує на високу оцінку.

Керівник випускної роботи
д.е.н., проф.

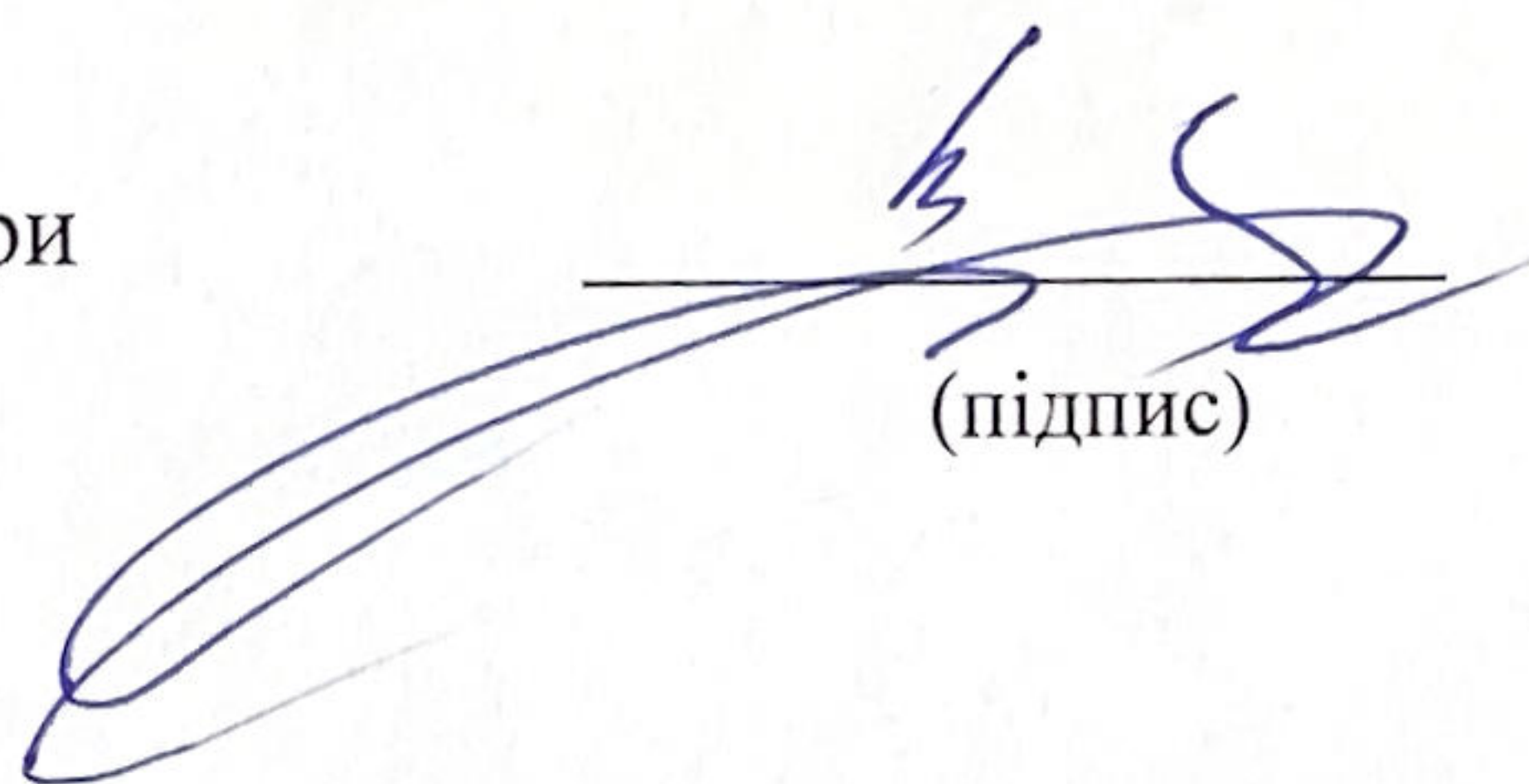
(підпис)

Лазаренко Д.О.

Висновок кафедри кримінального права та процесу про випускну роботу

Випускна робота здобувача вищої освіти Сверби А. С.
після попереднього захисту розглянута на засіданні кафедри
протокол від «07» 01 2025 р. № 1 допущений/не допущений до
захисту на екзаменаційній комісії.

Завідувач кафедри

(підпис)

Паянок Т.В.

(прізвище, ініціали)

РЕЦЕНЗІЯ
на випускну роботу
здобувача вищої освіти Державного податкового університету

Сверби Анни Сергіївни

на тему: «Оцінка конкурентоспроможності України на світовому ринку
послуг».

Випускна робота Сверби Анни Сергіївни написана на актуальну тему сучасності та є змістовним і комплексним науковим дослідженням.

У роботі висвітлено проблему конкурентоспроможності України на світовому ринку послуг, а також проведено оцінку ринку послуг України. За результатами дослідження сформульовані ключові висновки щодо сучасного стану торгівлі між Україною та ЄС, основних тенденцій її розвитку, виявлених проблем та запропонованих перспективних напрямків поглиблення економічної співпраці. Одержані результати можуть бути використані для розробки стратегій розвитку ринку послуг України, а також у наукових дослідженнях і освітньому процесі з економічних дисциплін.

Випускна робота Сверби Анни є самостійним дослідженням, яке відповідає чинним вимогам щодо повноти розкриття теми та оформлення її частин. Робота складається з трьох розділів, висновків і списку використаних джерел. У ній використано аналіз теоретичних і практичних матеріалів. Структура роботи є логічною, виклад матеріалу побудовано послідовно, з численними посиланнями на наукову літературу та нормативно-правові акти. Джерел літератури достатньо для якісного висвітлення теми роботи та її основних положень.

Таким чином, випускна робота Сверби Анни Сергіївни написана на високому рівні, відповідає вимогам, що висуваються до випускних робіт освітньо-кваліфікаційного рівня магістра

Рецензент:

У.є.п., доцент, доцент

Валентина Федорівна

Митної служби Національного банку України

(науковий ступінь, вчене звання, посада, місце роботи)

(підпис, М.П.)

С.О. Шкоченко

(ініціали, прізвище)

« » _____ 20__ р.